

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Методичні рекомендації
до самостійної роботи
з навчальної дисципліни
"ЗВІТНІСТЬ БАНКІВ"
для студентів спеціальності
8.03050901 "Облік і аудит"
денної форми навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014

Затверджено на засіданні кафедри бухгалтерського обліку.
Протокол № 6 від 20.12.2013 р.

Укладач Глєбова Н. В.

М54 Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни "Звітність банків" для студентів спеціальності 8.03050901 "Облік і аудит" денної форми навчання / укл. Н. В. Глєбова. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 64 с. (Укр. мов.)

Відповідно до програми навчальної дисципліни студентам запропоновано завдання для самостійного вивчення й опрацювання з метою закріплення теоретичних знань, розвитку навичок самостійної роботи зі спеціальною літературою, оволодіння практичним досвідом та його поглиблення. Завдання та методичні рекомендації до їх виконання спрямовано на засвоєння студентами особливостей складання звітності в банках.

Рекомендовано для студентів економічних спеціальностей.

Вступ

Навчальна дисципліна "Звітність банків" належить до галузі знань 0305 "Економіка та підприємництво" спеціальності 8.03050901 "Облік і аудит".

Для опанування матеріалу з даної навчальної дисципліни студентам запропоновано виконання самостійної роботи з метою закріплення теоретичних і практичних знань.

Метою виконання самостійної роботи за дисципліною "Звітність банків" є засвоєння студентами професійних компетентностей (знань і прикладних вмінь та навичок) специфіки організації підсумкової стадії облікового процесу в банках, формування звітних даних, методики і техніки складання основних форм звітності банків та формування в них практичних навичок на такому рівні, який би дозволив легко орієнтуватися в питаннях складання звітності в банках, вирішення навчальних завдань, оволодіння практичним досвідом організації звітності в банках та вміти надалі використовувати знання і навички при вирішенні завдань, адаптуючи їх до практичної роботи.

Предметом дисципліни є вивчення теоретичних основ та нормативних документів зі складання банківської звітності і порядку формування основних показників звітності. Основним **завданням** самостійної роботи за навчальною дисципліною є оволодіння методикою і технікою складання основних звітних форм; вивчення змісту основних форм звітності і порядку формування основних показників звітності; вивчення порядку подання, розгляду та затвердження звітних форм.

Основні види самостійної роботи студента:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Опрацювання та вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення основних термінів та понять за темами дисципліни.
4. Розгляд і ознайомлення з додатковою літературою.
5. Робота з законодавчими і нормативними актами з банківської діяльності, інструкціями та постановами Національного банку України (НБУ), змістом облікової політики банку щодо звітності.
6. Підготовка до практичних (семінарських) занять, дискусій, тестування.
7. Підготовка до проміжного та підсумкового контролю.
8. Підготовка до написання курсової роботи.
9. Написання індивідуального науково-дослідного завдання (у вигляді студентської статті або участі в конференції за тематикою дисципліни).

10. Контрольна перевірка кожним студентом особистих знань по запитанням для самоконтролю.

Виконання завдань до самостійної роботи за темами навчальної дисципліни зробить студентів більш компетентними в питаннях складання звітних форм в банках – фінансової, статистичної та податкової. Таким чином, для виконання професійних завдань на освітньо-кваліфікаційному рівні "магістр" студенти набудуть наступних **компетентностей**:

1) здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми – вміння систематизувати положення, інструкції, методичні рекомендації з питань організації бухгалтерського обліку та звітності в банківських установах;

2) критично осмислювати основні принципи, методи і поняття в навчанні та професійній діяльності – оволодіння методикою і технікою складання звітних форм, формування основних показників звітності, порядку подання, розгляду та затвердження звітних форм;

3) здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію – формування та застосування на практиці методики і техніки складання фінансової, статистичної та податкової звітності згідно з міжнародними стандартами фінансової звітності;

4) управління комплексними діями або проектами, відповідність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах – вчасно складати та відповідним чином оформляти щоденну, декадну, квартальну та річну форми банківської звітності;

5) спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання та під час проходження переддипломної практики в банківських установах – розробка пропозицій та рекомендацій на об'єкті дослідження з використанням набутих вмінь та навичок, донесення власних висновків, знань та пояснень, що їх обґрунтовують під час написання науково-дослідної та курсової роботи, розв'язання задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань в умовах неповної інформації при удосконаленні діючої системи обліково-аналітичного забезпечення;

6) розробка та впровадження інноваційних пропозицій в контексті дослідницької роботи – наведення пропозицій та розробка внутрішніх форм звітності зі застосуванням нових підходів і прогнозування для прийняття управлінських рішень та покращення обліково-аналітичного забезпечення на об'єкті дослідження (під час написання науково-дослідної роботи, дипломної роботи та студентських статей).

Після вивчення кожної теми дисципліни проводиться поточний контроль знань студентів. Для цього використовуються різні методи опитування студентів за вивченим матеріалом: проведення семінарських занять; письмові контрольні роботи; відповіді на тести; перевірка виконання практичних занять; оцінювання виконання індивідуального завдання; проведення проміжного контролю; проведення модульного контролю; проведення письмового іспиту.

Курсова робота – окремий заліковий кредит навчальної дисципліни і оцінюється як самостійний вид навчальної діяльності студента. Обсяг часу на виконання та захист курсової роботи студентом – складова частина часу на самостійну роботу студента з навчального плану.

Виконання курсової роботи за темами навчальної дисципліни зробить студентів більш компетентними при складанні банківських звітних форм. Таким чином, для виконання професійних завдань на освітньо-кваліфікаційному рівні "магістр" студенти набудуть таких **компетентностей**:

- 1) систематизація положень, інструкцій, методичних рекомендацій з питань організації бухгалтерського обліку та звітності в банківських установах;
- 2) оволодіння методикою і технікою складання звітних форм, формування основних показників звітності, порядку подання, розгляду та затвердження звітних форм;
- 3) формування та застосування на практиці методики і техніки складання фінансової, статистичної та податкової звітності згідно зі стандартами;
- 4) вчасно складати та відповідним чином оформляти щоденну, декадну, квартальну та річну форми банківської звітності.

Курсова робота видається студенту викладачем на початку семестру. Виконується робота студентом самостійно, у разі виникнення запитань студенти керуються розкладом консультативного часу викладача. Студент має надати курсову роботу для перевірки наприкінці семестру, але не пізніше терміну проведення підсумкового модульного контролю. Оцінювання здійснюється згідно планування та обліку контролю за результатами навчально-пізнавальної діяльності студентів з курсової роботи за дисципліною за 100-бальною шкалою оцінювання, національною шкалою та ECTS. Курсова робота враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни. У процесі виконання завдання, разом з теоретичними знаннями і практичними навичками за фахом, студент повинен продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи та вміння творчо мислити, навчитися вирішувати науково-прикладні актуальні задачі.

Змістовий модуль 1. Фінансова звітність банків

Тема 1. Загальні основи складання звітності банків України

Завдання 1.1

Необхідно ознайомитись із законодавчими і нормативними актами з банківської діяльності, інструкціями, положеннями, правилами згідно до яких складається фінансова, статистична та податкова звітність банків. Розглянути вимоги до підготовки та подання банківської звітності.

Література: [4 – 7; 9 – 22]; ресурси мережі Інтернет [24 – 32; 34 – 48].

Завдання 1.2

Необхідно визначити та вписати назву принципу бухгалтерського обліку та фінансової звітності відповідно до опису, що поданий у табл. 1.

Таблиця 1

Принципи на яких ґрунтуються бухгалтерський облік та фінансова звітність у банках України

Назва принципу бухгалтерського обліку	Опис здійсненої операції згідно з принципом бухгалтерського обліку та фінансової звітності
1	2
	У поточному місяці банком було здійснено різні операції: кредитні, депозитні, розрахунково-касові, реалізовано власно розроблений банківський продукт, реалізовано основний засіб за ринковою вартістю. (Усі банківські операції підлягають реєстрації на рахунках бухгалтерського обліку без будь-яких винятків. Фінансова звітність має містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій банку, яка може впливати на рішення, що приймаються згідно з нею)
	Згідно до судового рішення банком здійснено реалізацію заставного майна отриманого від клієнта під наданий кредит, сплату якого не було здійснено своєчасно. (Операції обліковуються та розкриваються у звітності відповідно до їх сутності та економічного змісту, а не лише за їх юридичною формою)
	Співвласник банку (який має свій рахунок у даному банку) здійснив розрахунок за придбану нерухомість зі свого поточного рахунку. (Активи та зобов'язання банку мають бути відокремлені від активів і зобов'язань власників цього банку та інших банків)

1	2
	(підприємств), у зв'язку з цим особисте майно та зобов'язання власників не мають відображатися у фінансовій звітності банку)
	Для визначення фінансового результату за кредитними операціями банк порівнює отримані доходи з понесеними витратами. При цьому доходи і витрати не залежать від надходження або перерахування грошових коштів. (Для визначення фінансового результату звітного періоду потрібно порівняти доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів)
	Бухгалтерський облік та складання фінансової звітності здійснюється у гривнях. (Вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій у фінансовій звітності здійснюється в єдиній грошовій одиниці)
	Банківська установа не збирається і не має потребу в ліквідації або суттєвому скороченні масштабу своєї діяльності. (Оцінка активів банку здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність продовжуватиметься в неосяжному майбутньому. Якщо банк планує скоротити масштаби своєї діяльності, то це має відобразитися у фінансових звітах)
	Інвестори, кредитори, співробітники банку, контрагенти, органи влади, громадськість, НБУ, міжнародні фінансові організації отримують правдиво відображену інформацію про діяльність банківської установи. (Звіти повинні бути зрозумілими користувачеві, правдиво відображати операції банку)
	Підписано кредитний договір за умовами якого банк надасть кошти з початку наступного місяця. (Операції відображаються в обліку в день їх здійснення, тобто в день виникнення прав чи зобов'язань, незалежно від дати руху коштів за ними)

Завдання 1.3

Необхідно визначити призначення форм фінансової звітності банківських установ Звіту про фінансовий стан (Баланс); Звіту про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (Звіт про фінансові результати); Звіту про зміни у власному капіталі (Звіт про власний капітал); Звіту про рух грошових коштів; Приміток до фінансової звітності, а саме:

1. Оцінка структури ресурсів, їх ліквідності та платоспроможності банку.
2. Прогнозування майбутніх потреб у позиках.
3. Оцінка і прогноз прибутковості діяльності банку.

4. Оцінка і прогнозування змін ресурсів, які банк, ймовірно, буде контролювати в майбутньому.
5. Оцінка структури доходів і витрат банку.
6. Оцінка і прогноз операційної, інвестиційної та фінансової діяльності банку.
7. Ретроспективний аналіз, оцінка і прогноз змін у власному капіталі банку.
8. Оцінка і прогноз ризиків, що впливають на банк, його ресурси та зобов'язання.
9. Оцінка діяльності підрозділів банку.
10. Оцінка облікової політики банку.

Методичні рекомендації

Перед виконанням самостійної роботи необхідно ознайомитись з нормативним регулюванням складання і подання банківської звітності.

Вимоги щодо складання форм банківської фінансової звітності об'єднані в Інструкції "Про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України" [6], яку розроблено відповідно до Законів України "Про банки і банківську діяльність" [35], "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" [36], "Про Національний банк України" [43] і яка ґрунтується на вимогах міжнародних стандартів фінансової звітності щодо розкриття інформації у фінансовій звітності.

Вимоги щодо складання форм банківської статистичної звітності об'єднані в "Правилах організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України", які затверджені постановою Правління НБУ № 124 від 19.03.03 р. [34] (зі змінами і доповненнями).

Бухгалтерський облік та фінансова звітність у банках України ґрунтуються на таких *принципах*: повне висвітлення; превалювання сутності над формою; автономність; обачність; безперервність; нарахування та відповідність доходів і витрат; послідовність; історична (фактична) собівартість; дата операції; прийнятність вхідного балансу; відкритість; консолідація.

Систему фінансової звітності банків регулюють такі стандарти [39]:

МСБО 1 "Надання фінансових звітів";

МСБО 30 "Розкриття інформації у фінансових звітах банків і подібних установ".

Відповідно до МСФЗ 7 "Фінансові інструменти: розкриття" банки повинні розкривати справедливу вартість для кожного класу фінансових активів і зобов'язань в такий спосіб, що дає змогу порівнювати її із балансовою [30].

Контрольні запитання для самоконтролю

1. Поясніть сутність і призначення банківської звітності.
2. Розкрийте склад форм фінансової звітності банків.
3. Охарактеризуйте користувачів банківської звітності.
4. Поясніть застосування принципів бухгалтерського обліку при складанні звітності.
5. Назвіть звітний період у банках. Як класифікується фінансова звітність банків за звітними періодами?
6. Розкрийте вимоги до підготовки та подання банківської звітності.
7. Охарактеризуйте відмінності між різними видами звітності комерційного банку.
8. Охарактеризуйте законодавчу та нормативну базу формування фінансової звітності банку.
9. Які вимоги ставляться до подання та оприлюднення фінансової звітності?
10. Обґрунтуйте необхідність оприлюднення фінансової звітності комерційного банку.
11. Розкрийте класифікацію звітності комерційних банків.
12. Якими нормативними документами регламентуються питання складання і подання фінансових звітів банківських установ?
13. Яку звітність складає Національний банк України?
14. Охарактеризуйте вимоги до складання управлінської звітності.

Тема 2. Звіт про фінансовий стан (Баланс)

Завдання 2.1

Необхідно розподілити банківські активи і зобов'язання на монетарні та немонетарні.

Перелік банківських активів і зобов'язань:

1. Грошові кошти.
2. Кредит наданий у гривні.

3. Кредит, який отримано від іншого банку в іноземній валюті.
4. Депозитні кошти отримані від фізичної особи у гривні строком на 1 рік.
5. Основні засоби.
6. Необоротні активи.
7. Ціні папери банку в портфелі до погашення.
8. Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток.
9. Боргові цінні папери банку (емітовані банком).
10. Інвестиційна нерухомість.
11. Торгові цінні папери банку.
12. Кредит наданий суб'єкту господарювання в іноземній валюті.
13. Оргтехніка, монітор, ксерокс.
14. Банківські метали.
15. Фінансові зобов'язання в іноземній валюті.
16. Субординований борг банку в гривні.
17. Міжбанківський кредит, наданий іншому банку в іноземній валюті.

Завдання 2.2

Необхідно згідно з інформацією, поданою у табл. 2, скласти Звіт про фінансовий стан (Баланс) банку.

Таблиця 2

Дані для заповнення Звіту про фінансовий стан (Баланс) банку

№ п/п	Найменування статті	Сума, тис. грн
1	2	3
1	1001 "Банкноти та монети в касі банку"	5 000
2	1004 " Банкноти та монети в банкоматах"	15 000
3	1207 "Накопичувальний рахунок банку в НБУ"	24 000
4	1212 "Короткострокові вклади (депозити) у Національному банку України"	8 000
5	1310 "Кредити овернайт, що отримані від Національного банку України шляхом рефінансування"	9 000
6	1412 "Боргові цінні папери органів державної влади та місцевого самоврядування, що рефінансуються НБУ, у портфелі банку на продаж"	10 000

Продовження табл. 2

1	2	3
7	1424 "Боргові цінні папери нефінансових підприємств, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку до погашення"	3 000
8	1502 "Кошти банків у розрахунках"	18 000
9	1513 "Довгострокові вклади (депозити), що розміщені в інших банках"	9 000
10	1518 "Нараховані доходи за строковими вкладками (депозитами), що розміщені в інших банках"	2 000
11	1590 "Резерви під заборгованість інших банків за кредитними операціями"	3 000
12	1600 П "Кореспондентські рахунки інших банків"	12 000
13	1612 "Короткострокові вклади (депозити) інших банків"	4 000
14	1618 "Нараховані витрати за строковими вкладками (депозитами) інших банків"	1 000
15	1911 "Кредиторська заборгованість за операціями з готівкою"	1 000
16	1919 "Інша кредиторська заборгованість за операціями з банками"	1 000
17	2020 "Кредити, що надані за врахованими векселями суб'єктам господарювання"	4 000
18	2030 "Вимоги, що придбані за операціями факторингу із суб'єктами господарювання"	8 000
19	2062 "Короткострокові кредити в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання"	12 000
20	2068 "Нараховані доходи за кредитами в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання"	3 000
21	2082 "Короткострокові іпотечні кредити, що надані суб'єктам господарювання"	10 000
22	2088 "Нараховані доходи за іпотечними кредитами, що надані суб'єктам господарювання"	2 000
23	2211 "Фінансовий лізинг (оренда), що наданий фізичним особам"	9 000
24	2218 "Нараховані доходи за фінансовим лізингом, що наданий фізичним особам"	2 000
25	2401 "Резерви під кредити, що надані клієнтам та оцінюються на портфельній основі"	12 000
26	2600 П "Кошти на вимогу суб'єктів господарювання"	22 000
27	2602 "Кошти в розрахунках суб'єктів господарювання"	8 000
28	2801 "Дебіторська заборгованість за розрахунками за цінними паперами для клієнтів банку"	2 000

1	2	3
29	2809 "Інша дебіторська заборгованість за операціями з клієнтами банку"	1 000
30	3014 "Боргові цінні папери нефінансових підприємств у торговому портфелі банку"	3 000
31	3016 "Неамортизований дисконт за борговими цінними паперами в торговому портфелі банку"	1 000
32	3102 "Акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком, що випущені банками, у портфелі банку на продаж"	2 000
33	3106 "Інші фінансові інвестиції в портфелі банку на продаж"	1 000
34	3400 "Запаси матеріальних цінностей на складі"	1 000
35	3403 "Дорогоцінні метали в банку"	6 000
36	3570 "Нараховані доходи за розрахунково-касове обслуговування"	1 000
37	3615 "Кредиторська заборгованість за фінансовим лізингом (орендою)"	9 000
38	3619 "Кредиторська заборгованість за послуги"	2 000
39	3678 "Інші нараховані витрати"	2 000
40	4202 "Інвестиції в дочірні банки"	10 000
41	4400 "Основні засоби"	8 000
42	4409 "Знос основних засобів"	2 000
43	4410 "Інвестиційна нерухомість"	14 000
44	5000 "Зареєстрований статутний капітал банку"	70 000
45	5010 "Емісійні різниці"	2 000
46	5020 "Загальні резерви"	6 000
47	5021 "Резервні фонди"	3 000
48	5022 "Інші фонди банку"	1 000
49	5030 "Нерозподілені прибутки минулих років"	2 000
50	5040 "Прибуток звітного року"	20 000

Методичні рекомендації

Вимоги щодо складання Звіту про фінансовий стан (Баланс) банку визначені в Інструкції "Про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України" [6]. Баланс банку відображає фінансовий стан банку на певну дату, в якому активи і зобов'язання групуються за їх характером та надається перелік у порядку їх відносної ліквідності. Балансовий звіт використовується для контролю й аналізу фінансового стану банку.

Перед виконанням самостійної роботи необхідно розглянути методику складання фінансового Звіту про фінансовий стан (Баланс) банку, його особливості оцінки та відображення в балансі статей активів, зобов'язань та капіталу.

Згідно з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку елемент активу або пасиву проводиться на рахунках балансу в тому разі, якщо він задовольняє дві вимоги:

1. Імовірно, що банк отримає або втратить будь-яку майбутню економічну вигоду, пов'язану із цим елементом активу або пасиву.

2. Цей елемент активу або пасиву має вартість, яка може бути точно виміряна.

Елементи активу або пасиву, які не задовольняють ці дві вимоги, обліковуються на позабалансових рахунках.

Контрольні запитання для самоконтролю

1. Обґрунтуйте необхідність складання балансового звіту.
2. Надайте характеристику та визначить аналітичні можливості балансу.
3. Розкрийте елементи балансу та принципи їх визнання.
4. Надайте характеристику видів оцінки активів та зобов'язань.
5. Розкрийте зміст статей активів та пасивів балансу.
6. Назвіть відмінності між місячним і річним балансами банку.
7. Який вплив на валюту балансу банку (місячного, квартального) мають залишки за рахунками доходів і витрат?
8. Розкрийте техніку розрахунку балансових статей.
9. Розкрийте особливості оцінки та відображення в балансі статей активів, зобов'язань та капіталу.
10. Як відображається в річному балансі результат діяльності банку.
11. Чим відрізняється структура річного балансу банку від структури місячного балансу.

Тема 3. Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (Звіт про фінансові результати)

Завдання 3.1

За даними поданими у табл. 3, використовуючи інформацію про доходи та витрати банку, необхідно визначити фінансовий результат діяль-

ності банку (прибуток, збиток) та заповнити Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (Звіт про фінансові результати).

Таблиця 3

Доходи та витрати банку станом на 31.12.20XX р.

Номер балансового рахунку	Назва рахунку	Сума, тис. грн
1	2	3
Доходи		
6000	Процентні доходи за коштами на вимогу, що розміщені в Національному банку України	18 000
6010	Процентні доходи за коштами на вимогу, що розміщені в інших банках	12 000
6012	Процентні доходи за короткостроковими вкладками (депозитами), що розміщені в інших банках	9 500
6014	Процентні доходи за кредитами овернайт, що надані іншим банкам	7 600
6016	Процентні доходи за кредитами овердрафт та короткостроковими кредитами, що надані іншим банкам	3 800
6017	Процентні доходи за довгостроковими кредитами, що надані іншим банкам	4 000
6020	Процентні доходи за кредитами овердрафт, що надані суб'єктам господарювання	6 600
6022	Процентні доходи за кредитами, що надані за врахованими векселями суб'єктам господарювання	3 100
6023	Процентні доходи за операціями з факторингу із суб'єктами господарювання	3 400
6026	Процентні доходи за кредитами в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання	17 200
6032	Процентні доходи за іпотечними кредитами, що надані органам державної влади	6 000
6033	Процентні доходи за іпотечними кредитами, що надані органам місцевого самоврядування	2 800
6042	Процентні доходи за кредитами на поточні потреби, що надані фізичним особам	14 500
6051	Процентні доходи за цінними паперами, що рефінансуються НБУ, у портфелі банку до погашення	1 200
6080	Процентні доходи за операціями з філіями банку	1 500

1	2	3
6100	Комісійні доходи від розрахунково-касового обслуговування банків	10 000
6103	Комісійні доходи за операціями з цінними паперами для банків	1 100
6104	Комісійні доходи за операціями на валютному ринку та ринку банківських металів для банків	8 400
6109	Інші комісійні доходи за операціями з банками	1 200
6110	Комісійні доходи від розрахунково-касового обслуговування клієнтів	8 400
6113	Комісійні доходи за операціями з цінними паперами для клієнтів	1 200
6114	Комісійні доходи за операціями на валютному ринку та ринку банківських металів для клієнтів	2 500
6119	Інші комісійні доходи за операціями з клієнтами	1 000
6204	Результат від торгівлі іноземною валютою та банківськими металами	6 900
6209	Результат від торговельних операцій з похідними фінансовими інструментами	3 200
6300	Дохід у вигляді дивідендів	15 000
6395	Доходи від оперативного лізингу (оренди)	8 000
6397	Штрафи, пені, що отримані за банком	2 200
6399	Інші операційні доходи	1 300
6490	Позитивний результат від продажу нематеріальних активів та основних засобів	1 100
6712	Повернення раніше списаної безнадійної заборгованості за кредитами, що надані клієнтам	2 000
6717	Повернення раніше списаних безнадійних доходів минулих років	3 100
Витрати		
7012	Процентні витрати за короткостроковими вкладами (депозитами) інших банків	6 200
7014	Процентні витрати за кредитами овернайт, що отримані від інших банків	3 400
7016	Процентні витрати за кредитами овердрафт та короткостроковими кредитами, що отримані від інших банків	4 700
7020	Процентні витрати за коштами на вимогу суб'єктів господарювання	3 500
7021	Процентні витрати за строковими коштами, суб'єктів господарювання	6 200

1	2	3
7040	Процентні витрати коштами на вимогу фізичних осіб	1 200
7041	Процентні витрати за строковими коштами фізичних осіб	2 600
7080	Процентні витрати за операціями з філіями банку	1 500
7099	Інші процентні витрати	1 000
7100	Комісійні витрати на розрахунково-касове обслуговування	8 000
7103	Комісійні витрати за операціями з цінними паперами	500
7104	Комісійні витрати за операціями на валютному ринку та ринку банківських металів	2 200
7109	Інші комісійні витрати	500
7396	Витрати за отриманими консультаційними послугами фінансового характеру	400
7397	Штрафи, пені, що сплачені банком	300
7399	Інші операційні витрати	100
7400	Основна та додаткова заробітна плата	50 000
7401	Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	18 500
7403	Матеріальна допомога та інші соціальні виплати	2 400
7404	Витрати на підготовку кадрів	1 100
7411	Податок на землю	1 200
7419	Сплата інших податків та обов'язкових платежів, крім податку на прибуток	600
7420	Витрати на утримання власних основних засобів та нематеріальних активів	100
7421	Витрати на утримання основних засобів, що отримані у лізинг (аренду)	100
7423	Амортизація	1 500
7430	Витрати на комунальні послуги	2 100
7431	Господарські витрати	800
7432	Витрати на охорону	300
7433	Інші експлуатаційні витрати	400
7440	Витрати на СЕП	500
7441	Витрати на інші системи банківського зв'язку	600
7442	Поштово-телефонні витрати	900
7452	Витрати на відрядження	1 500
7454	Представницькі витрати	3 200
7455	Витрати на маркетинг і рекламу	4 000
7456	Спонсорство та доброчинність	10 000
7457	Інші адміністративні витрати	400
7499	Інші витрати	100

1	2	3
7701	Відрахування в резерви під заборгованість інших банків	2 200
7702	Відрахування в резерви під заборгованість за наданими кредитами клієнтам	3 500
7703	Відрахування в резерви під знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж	100
7705	Відрахування в резерви за дебіторською заборгованістю та іншими активами банку	1 100
7900	Податок на прибуток	5 500

Завдання 3.2

Чистий прибуток банку у звітному році склав 100 000 грн. Після дати балансу було об'явлено дивіденди: 10 грн на одну просту акцію, що знаходиться в обігу; 15 грн на одну привілейовану акцію (яких випущено та знаходиться в обігу – 1 000 шт).

Необхідно:

- 1) визначити прибуток, що належить власникам акцій;
- 2) визначити "Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію";
- 3) визначити "Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію";
- 4) визначити дивіденди на 1 просту акцію.

Дані необхідні для розрахунку подано у табл. 4 та 5.

Таблиця 4

Дані для розрахунку середньозваженої кількості простих акцій, що знаходяться в обігу протягом облікового періоду

Господарські операції			Випущені прості акції	Придбані акції власної емісії	Акції в обігу після здійснення операції
№ п/п	Дата	Зміст			
1	2	3	4	5	6
1	01.01 звітного періоду	Кількість акцій на початок звітного періоду	400	–	?
2	31.05 звітного періоду	Випуск нових акцій за грошові кошти	600	–	?

1	2	3	4	5	6
3	01.09 звітнього періоду	Придбання власних акцій за грошові кошти	–	(500)	?
4	31.12 звітнього періоду	Кількість акцій на кінець звітнього періоду	?	?	?

Таблиця 5

**Дані для розрахунку скоригованого чистого прибутку
на одну просту акцію**

Показник	Значення показника
Чистий прибуток за звітній рік, тис. грн	100 000
Прості акції в обігу	500
Сума об'явлених дивідендів до виплати, тис. грн	500
Чистий прибуток, тис. грн на одну просту акцію	?
Кількість 5 %-х облігацій, які можливо конвертувати в прості акції, шт.	100
Вартість облігацій, які можливо конвертувати в прості акції, шт.	1 000
Умови конвертування: 6 облігацій конвертуються в 2 прості акції, шт.	?
Зекономлені під час конвертації витрати на проценти поточного звітнього періоду за облігаціями, які можливо конвертувати, тис. грн	?
Витрати за податком на прибуток, що пов'язані з витратами на проценти, тис. грн	?

Методичні рекомендації

Перед виконанням самостійної роботи необхідно розглянути вимоги щодо складання Звіту про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (Звіт про фінансові результати), які визначено в Інструкції "Про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України" [6].

Звіт про фінансові результати має значне інформаційне навантаження, оскільки показує окремо статті доходів і витрат банку за кожним видом банківських операцій. Цей звіт є своєрідним ланцюгом між балансами початку та кінця звітнього періоду. Головна мета звіту про фінансові

результати – продемонструвати, які доходи отримав банк та які він мав витрати за певний звітний (обліковий) період.

При складанні звіту необхідно пам'ятати, що банк не включає до звіту про фінансові результати інформацію про доходи і витрати за внутрішньосистемними розрахунками. Банк розкриває суму податку на прибуток, пов'язану з кожним компонентом іншого сукупного доходу, включаючи коригування внаслідок перекласифікації, у примітці 29 до Звіту про прибутки і збитки та інший сукупний дохід або Звіту про сукупний дохід або в примітках до нього.

До складу іншого сукупного доходу необхідно відносити статті доходів і витрат, що не визнаються у складі прибутку або збитку, а саме: результати переоцінки основних засобів та нематеріальних активів, накопичені курсові різниці від перерахунку фінансової звітності господарської одиниці за межами України, результати переоцінки фінансових активів у портфелі банку на продаж, результати переоцінки хеджування грошових потоків, частка іншого сукупного доходу асоційованої компанії, актуарні прибутки (збитки) за пенсійними планами з визначеними виплатами.

Банк зазначає в єдиному Звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід або у Звіті про прибутки і збитки показники чистого прибутку (збитку) та скоригованого прибутку (збитку) на одну просту акцію від діяльності, що триває, та окремо – від припиненої діяльності для кожного класу простих акцій, що надають різні права на частку в прибутку за звітний період. Якщо чистий та скоригований прибуток (збиток) на акцію однаковий, банк може подавати їх в одній статті звіту. Банк подає показники чистого та скоригованого прибутку (збитку) на акції в усіх відображених періодах з однаковою точністю.

Контрольні запитання для самоконтролю

1. Дайте визначення доходів і витрат банків, наведіть їх класифікацію за видами діяльності банку.
2. Поясніть економічну сутність доходів і витрат.
3. Які принципи визнання доходів і витрат ви можете навести?
4. За якими ознаками здійснюється класифікація рахунків обліку доходів і витрат?

5. Яким чином у річному фінансовому звіті комерційного банку відображається результат його діяльності?

6. Які існують відмінності між методикою складання місячного звіту та квартального і річного звіту про фінансові результати?

7. Назвіть основні статті звіту про фінансові результати. Яка мета формування цього звіту?

8. Яким чином визначається операційний дохід банку, прибуток до і після оподаткування?

9. Назвіть показники прибутковості акцій і порядок їх розрахунку.

10. У яких примітках до фінансової звітності розкривається інформація щодо Звіту про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (Звіт про фінансові результати)?

Тема 4. Звіт про рух грошових коштів

Завдання 4.1

Необхідно визначити які операції банку відносяться до операційної, інвестиційної та фінансової діяльності при складанні Звіту про рух грошових коштів банку.

Грошові потоки:

1. Отримання процентних доходів.
2. Придбання інвестиційних цінних паперів.
3. Збільшення акціонерного капіталу (сплата).
4. Отримання комісійних доходів.
5. Сплата податку на прибуток.
6. Сплата інших операційних витрат.
7. Повернення раніше списаних активів.
8. Придбання основних засобів.
9. Виплата дивідендів.
10. Збільшення субординованих зобов'язань.
11. Зменшення цінних паперів власного боргу.
12. Придбання цінних паперів із зарахуванням до складу торгового портфелю.
13. Реалізація цінних паперів з портфелю на продаж.
14. Збільшення вкладень в асоційовані компанії.
15. Реалізація іноземної валюти.
16. Отримання коштів від клієнтів за кредитними операціями.

17. Виплата дивідендів.
18. Виплати працівникам банку.
19. Сплата комісійних витрат за міжбанківськими операціями.
20. Викуп власних акцій у акціонерів.
21. Придбання інвестиційної нерухомості.
22. Емісія простих та привілейованих акцій.
23. Залучення строкових коштів (депозитів).
24. Придбання запасів.
25. Сплата інших операційних витрат.

Завдання 4.2

Необхідно скласти Звіт про рух грошових коштів банку за звітний період, використовуючи, в разі необхідності, інформацію зі Звіту про фінансовий стан (табл. 6), Звіту про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (табл. 7), дані з приміток до фінансової звітності банку у звітному році (табл. 8), а також Звіту про власний капітал (табл. 9).

Таблиця 6

Баланс (витяг), тис. грн

Рядок	Назва статті	Звітний рік	Попередній рік
1	2	3	4
АКТИВИ			
1	Грошові кошти та їх еквіваленти	56 000	44 000
2	Кошти в інших банках	36 000	30 000
3	Торгові цінні папери	12 000	11 000
4	Кредити та заборгованість клієнтів	34 000	21 000
5	Основні засоби і нематеріальні активи	16 000	10 400
6	Нараховані доходи до отримання	5 000	3 000
7	Інші активи	1 000	600
8	Усього активів	160 000	120 000
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
9	Кошти банків	12 000	14 000
10	Кошти клієнтів	36 000	12 000
11	Боргові цінні папери, емітовані банком	1 000	800
12	Нараховані витрати до сплати	8 000	2 600
13	Інші фінансові зобов'язання	3 000	1 400
14	Усього зобов'язань	60 000	30 800

1	2	3	4
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
15	Статутний капітал	40 000	36 000
16	Емісійні різниці	32 000	30 000
17	Нерозподілений прибуток	26 000	22 000
18	Резервні та інші фонди банку	2 000	1 200
19	Усього власного капіталу	100 000	89 200
20	Усього пасивів	160 000	120 000

Таблиця 7

Звіт про фінансові результати (витяг)

Рядок	Назва статті	Звітний рік
1.1	Процентний дохід	80 000
1.2	Процентні витрати	(70 000)
1	Чистий процентний дохід	10 000
2.1	Комісійний дохід	200
2.2	Комісійні витрати	(160)
2	Чистий комісійний дохід	60
3	Результат від торгівлі іноземною валютою	2 000
4	Загальноадміністративні витрати	(6 160)
5	Витрати на формування резервів	(900)
6	Прибуток до оподаткування	5 000
7	Податок на прибуток	(1 000)
9	Прибуток після оподаткування	4 000
10	Чистий прибуток/збиток банку	4 000

Таблиця 8

Примітка: Загальноадміністративні витрати

Рядок	Найменування статті	Звітний рік
1	Адміністративні витрати	4 000
2	Амортизація	1 000
3	Збиток від продажу основних засобів	160
4	Інші податки та обов'язкові платежі	800
5	Інші	200
6	Усього	6 160

Примітка: Надходження від реалізації асоційованих компаній – 1 460 тис. грн.

Звіт про власний капітал (витяг)

Рядок	Найменування статті	Зареєстрований статутний капітал	Емісійні різниці	Викуплені власні акції	Резерви	Результати переоцінки	Нерозподілений прибуток	Капіталізовані дивіденди	Капітал та резервні фонди	Попередній рік
1	Залишок на 1 січня звітного року	36 000	30 000		1 200		22 000		89 200	
2	Чистий прибуток						4 000		4 000	
3	Сплата в раніше зареєстрований статутний капітал	4 000							4 000	
4	Продаж раніше викуплених власних акцій		2 000						2 000	
5	Розподіл у резервні фонди				800				800	
6	Залишок на кінець дня 31 грудня звітного року	40 000	32 000		2 000		26 000		100 000	

Методичні рекомендації

Перед виконанням завдання необхідно розглянути вимоги щодо складання Звіту про рух грошових коштів, які визначено в Інструкції "Про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України" [6].

Метою складання звіту про рух грошових коштів є надання користувачам звітності інформації для оцінки спроможності банку генерувати кошти, а також для оцінки потреби банку в них. Ця інформація надається за касовим методом.

Необхідно пам'ятати при виконання завдання, що внутрішні зміни коштів і негрошові операції у звіт не включаються. Результат змін у русі грошових коштів у процесі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності має відповідати змінам у грошових коштах та їх еквівалентах у звітному періоді.

Банк у Звіті про рух грошових коштів відображає фактичне надходження та використання готівкових та безготівкових коштів у звітному періоді на основі аналізу змін у статтях Звіту про фінансовий стан, а також даних Звіту про прибутки і збитки. Банк для визначення обсягу руху грошових коштів від здійснення операційної діяльності використовує один із двох методів – прямий або непрямий.

Якщо банк використовує прямий метод, для визначення обсягу чистих грошових коштів від здійснення операційної діяльності послідовно зазначає всі основні статті надходжень та витрат, різниця яких відображає збільшення або зменшення грошових коштів. У ході використання непрямого методу для визначення чистих грошових коштів від здійснення операційної діяльності коригують суму прибутку (збитку) на результат негрошових операцій на суми відстрочених та нарахованих надходжень (платежів) минулих або майбутніх періодів за операційною діяльністю, на суми доходів та витрат, пов'язаних із грошовими потоками від інвестиційної і фінансової діяльності.

Контрольні запитання для самоконтролю

1. Поясніть необхідність складання звіту про рух грошових коштів.
2. Які джерела інформації використовуються для складання Звіту про рух грошових коштів?
3. Охарактеризуйте операційну, фінансову й інвестиційну діяльність банку.
4. У чому полягає відмінність між формуванням звіту про рух грошових коштів за прямим і непрямим методом?
5. Які ви можете назвати негрошові операції, що не беруться до уваги при формуванні Звіту про рух грошових коштів?
6. Охарактеризуйте поняття грошового потоку. Як відображаються грошові потоки за активами і зобов'язаннями банку у Звіті про рух грошових коштів?
7. Поясніть порядок визначення чистої зміни у складі грошових коштів внаслідок операційної, інвестиційної та фінансової діяльності банку.
8. Як визначається чиста зміна у складі грошових коштів банку внаслідок зміни валютних курсів?
9. Як розраховуються зміни обсягу грошових коштів за звітний період?

Тема 5. Звіт про зміни у власному капіталі і примітки до фінансової звітності банку

Завдання 5.1

Необхідно розподілити капітал комерційного банку за джерелами і порядком формування на відповідні складові основного та додаткового капіталу.

Складові капіталу: загальні резерви; розкриті резерви; резерви під заборгованість за кредитними операціями; реінвестовані дивіденди; емісійні різниці; результати переоцінки статутного капіталу; власні акції (частки, паї), що викуплені у акціонерів банку; резервний фонд; статутний капітал банку; нерозподілений прибуток минулого року; прибуток поточного року; субординований борг; внески за незареєстрованим статутним капіталом; емісійні різниці; приписний капітал філії іноземного банку; результати переоцінки основних засобів і нематеріальних активів; інші фонди банку.

Завдання 5.2

Необхідно скласти Звіт про зміни у власному капіталі банку за звітний рік на основі даних балансу, Звіту про прибутки і збитки, приміток та проведених операцій банку, наведених у табл. 10.

Таблиця 10

Дані для заповнення Звіту про зміни у власному капіталі банку

Рядок	Назва статті	Сума, тис. грн	
		Звітний рік	Попередній рік
1	Статутний капітал банку	60 000	55 000
2	Акції, що викуплені у акціонерів	(40)	–
3	Емісійні різниці	10 100	10 100
4	Загальні резерви банку	15 500	15 500
5	Поповнення резервного фонду	50	–
6	Нерозподілений прибуток	4 850	4 600
7	Сплата дивідендів	50	–
8	Дооцінка нематеріальних активів	60	–
9	Уцінка основних засобів	10	–
10	Чистий прибуток банку	500	410

Завдання 5.3

Необхідно розглянути примітки банку до фінансової звітності та стисло занотувати яка інформація подається у кожній із зазначених приміток:

1. Інформація про банк.
2. Економічне середовище, в умовах якого банк здійснює свою діяльність.
3. Основи подання фінансової звітності.
4. Облікова політика.
5. Перехід на нові та переглянуті стандарти та тлумачення, що забезпечують контекст, в якому слід читати стандарти.
6. Грошові кошти та їх еквіваленти.
7. Торгові цінні папери.
8. Інші цінні папери, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток (збиток).
9. Кошти в інших банках.
10. Кредити та заборгованість клієнтів.
11. Цінні папери у портфелі банку на продаж.
12. Цінні папери в портфелі банку до погашення.
13. Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії.
14. Інвестиційна нерухомість.
15. Гудвіл.
16. Основні засоби та нематеріальні активи.
17. Інші фінансові активи.
18. Інші активи.
19. Необоротні активи утримувані для продажу, та активи групи вибуття.
20. Кошти банків.
21. Кошти клієнтів.
22. Боргові цінні папери, емітовані банком.
23. Інші залучені кошти.
24. Резерви та зобов'язання.
25. Інші фінансові зобов'язання.
26. Інші зобов'язання.
27. Субординований борг.
28. Статутний капітал та емісійні різниці (емісійний дохід).
29. Резерви переоцінки (компоненти іншого сукупного доходу).

30. Аналіз активів та зобов'язань за строками їх погашення.
31. Процентні доходи та витрати.
32. Комісійні доходи та витрати.
33. Інші операційні доходи.
34. Адміністративні та інші операційні витрати.
35. Витрати на податок на прибуток.
36. Прибуток / (збиток) на одну просту та привілейовану акцію.
37. Дивіденди.
38. Операційні сегменти.
39. Управління фінансовими ризиками.
40. Управління капіталом.
41. Рахунки довірчого управління.
42. Потенційні зобов'язання банку.
43. Похідні фінансові інструменти.
44. Справедлива вартість фінансових інструментів.
45. Подання фінансових інструментів за категоріями оцінки.
46. Операції з пов'язаними особами.
47. Дочірні, асоційовані та спільні компанії.
48. Об'єднання компаній.
49. Події після дати балансу.

Методичні рекомендації

Спочатку необхідно розглянути вимоги щодо складання Звіту зміни у власному капіталі банку, які визначено в Інструкції "Про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України" [6].

Звіт про зміни у власному капіталі (Звіт про власний капітал) відображає зміни та рух капіталу банку протягом звітного періоду. Цей звіт входить до складу річної фінансової звітності банку, проміжна звітність не формується. Звіт про зміни у власному капіталі доповнює інформацію про фінансовий стан банку та зміни між датами балансу, яка подана в інших фінансових звітах: Звіті про фінансовий стан (Баланс), Звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (Звіті про фінансові результати), Звіті про рух грошових коштів. Крім зазначених фінансових звітів, інформація для складання звіту про власний капітал отримується з установчих документів та свідоцтв про реєстрацію випуску акцій.

Банк у Звіті про зміни у власному капіталі відображає окремо:

загальний сукупний дохід банку за звітний період із зазначенням окремо загальних сум, що належать власникам материнської компанії і неконтрольованій частці;

для кожного компонента капіталу вплив ретроспективного застосування або перерахунку, визнаного у зв'язку з виправленням помилок та/або впливом змін в обліковій політиці;

для кожного компонента власного капіталу узгодження балансової вартості на початок та кінець звітного періоду із зазначенням кожної зміни, що обумовлена прибутком або збитком, кожної статті іншого сукупного доходу, операцій із власниками (відображення виплат, що здійснюються ними або на їх користь, зміни в частках участі в дочірніх компаніях, які не призводять до втрати контролю).

Окремі показники звіту про власний капітал заповнюються на основі інформації, викладеної в попередньо складених Звіті про фінансовий стан та Звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід.

Банк у примітках надає інформацію про основні принципи складання фінансової звітності, облікової політики банку, зміни, що в ній відбулися протягом звітного періоду, вплив економічної ситуації в Україні на фінансовий стан та результати діяльності банку, описує статті активів та пасивів, надає іншу інформацію, розкриття якої передбачають МСФЗ та національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку.

Контрольні запитання для самоконтролю

1. Яка основна мета складання звіту про власний капітал?
2. Які операції чи події, що впливають на обсяг, склад і структуру капіталу банку, показуються у звіті про власний капітал?
3. Охарактеризуйте методику складання Звіту про власний капітал банку.
4. Зазначте вплив внесків акціонерів (засновників), вилучення капіталу та інших змін на показники звіту.
5. Розкрийте сутність і значення приміток до фінансової звітності банку.
6. Яким чином класифікуються примітки до фінансових звітів за змістом?
7. Розкрийте порядок коригування залишку статей власного капіталу.

8. Яким чином застосовується принцип суттєвості до коригуючих проведення?

9. Вкажіть рахунки, за якими не здійснюють коригуючих проведення, поясніть причину.

10. Як застосовується метод трансформації під час складання фінансової звітності банків України?

11. Назвіть вимоги щодо здійснення коригуючих проводок за звітний місяць та коригуючих проводок за звітний рік.

12. Як використовується файловий режим при формуванні інформації щодо коригування звітних форм?

13. Що таке події після дати балансу?

Тема 6. Консолідована фінансова звітність банків

Завдання 6.1

Необхідно здійснити регулюючі записи щодо відображення інвестицій в асоційовану компанію за методом участі в капіталі, якщо відомо що ВТБ Банк придбав 20 % оплаченого власного капіталу ПАТ "Блискавка" за 150 000 грн. Статутний капітал ПАТ "Блискавка" становить 100 000 акцій номінальною вартістю 10 грн за акцію. Суми резервів та нерозподіленого прибутку на час придбання дорівнювали нулю. На час консолідації нерозподілений прибуток підприємства становив 500 000 грн, сума сформованих резервів – 200 000 грн.

Завдання 6.2

Необхідно здійснити регулюючі записи щодо внутрішньогрупового кредиту наданого ПАТ "ОТП Банк" на короткостроковий термін іншому банку – "Златобанк" у розмірі 300 000 грн, сума відсотків за кредитом з часу укладання договору кредитування на час консолідації звітності становить 20 000 грн. Установою "ОТП Банк" створено резерв за цим кредитом у розмірі 4 000 грн. Необхідно також здійснити регулюючі записи в журналі регулюючих записів під час консолідації.

Методичні рекомендації

Перед виконанням завдання необхідно розглянути сутність принципу "консолідація", визначити вимоги до складання консолідованої фінан-

сової звітності банківськими установами та ознайомитись з порядком складання консолідованої фінансової звітності за методом повної консолідації та за методом участі в капіталі.

Банківські установи складають консолідовану фінансову звітність та подають її до НБУ відповідно до Інструкції про консолідацію фінансової звітності банків України, затвердженої постановою Правління НБУ від 05.10.2001 р. № 422 (зі змінами і доповненнями), облікової політики банку та інших нормативних актів Національного банку України.

Консолідована фінансова звітність – це звітність, що відображає фінансовий стан, результати діяльності й рух грошових коштів банку – юридичної особи та його дочірніх установ як єдиної економічної одиниці.

Консолідована фінансова звітність складається згідно із законами України "Про банки і банківську діяльність" та "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", вимогами національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку: 20 "Консолідована фінансова звітність", 12 "Фінансові інвестиції", 19 "Об'єднання підприємств", 21 "Вплив змін валютних курсів", а також нормативно-правових актів НБУ, облікової політики банку та Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Метою складання консолідованої фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів банку.

Під час виконання завдання необхідно пам'ятати, що нереалізовані прибутки за операціями між консолідованою групою та її асоційованими компаніями взаємовиключаються пропорційно до частки консолідованої групи в асоційованих компаніях, нереалізовані збитки також взаємовиключаються, якщо тільки вони не викликані знеціненням асоційованої компанії. Балансова вартість інвестицій в асоційовані компанії включає визначений гудвіл за вирахуванням накопичених збитків від його знецінення та коригується з урахуванням змін частки консолідованої групи в асоційованій компанії. Банк визнає дивіденди, отримані від асоційованих компаній, як доходи в своїй окремій фінансовій звітності.

Контрольні запитання для самоконтролю

1. У яких випадках формується консолідована фінансова звітність банку?
2. Розкрийте сутність консолідації звітності.

3. Назвіть принципи бухгалтерського обліку, які використовуються при складанні консолідованої фінансової звітності.

4. З якою метою складається консолідована фінансова звітність банку?

5. У чому полягає відмінність між складанням консолідованої фінансової звітності за методом повної консолідації та за методом участі в капіталі?

6. Яка існує процедура складання скоригованої фінансової звітності з урахуванням впливу інфляції?

7. Як розкривається інформація про складання консолідованої фінансової звітності у примітках?

8. Як відображається інформація за географічним сегментом у консолідованій фінансовій звітності?

Змістовий модуль 2 "Статистична та податкова звітність банків"

Тема 7. Звітність про обороти та залишки на рахунках

Завдання 7.1

Необхідно скласти звіт про прибутки та збитки банку за лютий форма № 2 (місячна), використавши інформацію про залишки на рахунках (форма № 1 – місячна форма балансу банку), яка наведена в табл. 11.

Таблиця 11

Баланс банку за лютий (витяг – 6, 7 класи), коп.

Номери рахунків	Усього	Резиденти			Номери рахунків	Усього	Резиденти		
		НВ	ВКВ	НКВ			НВ	ВКВ	НКВ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6002	205 000	205 000			7002	15 000	15 000		
6011	19 200	19 200			7004	540 500	540 500		
6013	350 000	350 000			7010	110 000	110 000		
6017	24 000	24 000			7017	280 500	280 500		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6020	55 500	55 500			7020	8 500	8 500		
6023	97 000	97 000			7021	125 500	125 500		
6026	450 000	450 000			7030	45 500	45 500		
6028	40 200	40 200			7040	38 200	38 200		
6031	25 500	25 500			7041	8 000	8 000		
6040	68 800	68 800			7050	450 600	450 600		
6042	505 500	505 500			7099	15 000	15 000		
6044	60 000	60 000			7100	22 400	22 400		
6053	70 000	70 000			7101	55 700	55 700		
6099	45 550	45 550			7109	48 600	48 600		
6100	318 700	318 700			7380	20 400	20 400		
6101	20 000	20 000			7395	17 000	17 000		
6104	320 000	320 000			7396	96 100	96 100		
6110	980 000	980 000			7400	115 000	115 000		
6111	415 400	415 400			7401	42 000	42 000		
6113	75 500	75 500			7403	4 300	4 300		
6118	64 500	64 500			7419	98 500	98 500		
6180	2 500	2 500			7420	41 500	41 500		
6203	145 000	145 000			7430	65 230	65 230		
6300	50 000	50 000			7440	45 000	45 000		
6396	550 000	550 000			7499	10 000	10 000		
6490	35 500	35 500			7700	20 400	20 400		
6710	76 000	76 000			7703	35 000	35 000		
6712	63 600	63 600			7706	9 400	9 400		
6717	25 000	25 000			7900	39 000	39 000		

Завдання 7.2

Необхідно, використавши інформацію про залишки на рахунках доходів і витрат за лютий (табл. 11), а також проведених господарських операцій банку в березні (табл. 12), провести необхідні розрахунки, скласти кореспонденцію господарських операцій банку та заповнити Звіт про прибутки й збитки банку за березень.

Господарські операції банку за березень

№ з/п	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума, коп.
1	Нараховані проценти за кредитом, що наданий іншому банку на 6 місяців			50 000
2	Повернено кредит, що був наданий суб'єкту господарювання за операціями репо			800 000
3	На вимогу ПАТ "Сигма" видані готівкові кошти з його поточного рахунку			50 000
4	Нарахована заробітна плата службовцям банку			145 000
5	Нараховано єдиний соціальний внесок (ЄСВ)			
6	Проведені утримання із заробітної плати			
7	Утримано податок із доходів фізичних осіб			
8	Виплачено нараховані податки та збори до бюджету			
9	Виплачено заробітну плату службовцям банку			
10	Нараховані проценти за депозитом овернайт, який розміщений в іншому банку			250 000
11	Нараховані процентні витрати за коштами на вимогу фізичних осіб			7 500
12	Виплачено комісійну винагороду іншому банку за розрахунково-касове обслуговування			25 000
13	Сплачені банком аудиторські послуги			38 000
14	Оприбутковано готівку в касу після її перерахунку			170 000
15	Отримано короткостроковий кредит від іншого банку			800 000
16	Банк утримує комісійну винагороду під час здійснення платежу за платіжною вимогою клієнта – суб'єкта господарювання			10 000
17	Нараховані проценти за фінансовим лізингом (орендою), що наданий суб'єкту господарювання			35 000
18	Нарахований податок на прибуток			32 000
19	Сплачено клієнту за довгостроковими цінними паперами власного боргу, що емітовані банком			21 000
20	Отримано дохід від продажу основного засобу			8 500
21	Отримано комісійні доходи від довірчого обслуговування клієнтів			2 400
22	Сплачено дивіденди акціонерам банку			3 000

Методичні рекомендації

Усі банки зобов'язані звітувати перед Національним банком України за різними напрямками своєї діяльності (кредитною, депозитною, валютною, за операціями з цінними паперами тощо). Звітні форми в узагальненому вигляді використовуються НБУ при складанні грошової і банківської статистики, статистики платіжного балансу країни, а також статистики за міжнародною інвестиційною позицією.

Ряд звітів, що надається банками до НБУ, використовуються для виконання центральним банком регулюючих і наглядових функцій у відповідності до законодавства України.

Складання і подання звітності за основними банківськими операціями регламентується Правилами організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України, затвердженими постановою Правління НБУ № 124 від 19.03.2003 р. (зі змінами і доповненнями) [21; 22; 34]. Звітна інформація надається електронною поштою або, в окремих випадках, на паперових носіях поштою.

Під час вирішення завдання необхідно розглянути перелік параметрів аналітичного обліку та їх значення для формування показників статистичної звітності.

Форма № 2 "Звіт про прибутки та збитки банку", яку необхідно заповнити в даному завданні, складається в копійках і надсилається електронною поштою щомісячно за файлом № 02 "Дані про обороти та залишки на рахунках".

Контрольні запитання для самоконтролю

1. У чому полягає відмінність між складанням щоденного і місячного балансу?
2. Розкрийте методику складання оборотно-сальдового балансу.
3. Розкрийте методику складання звіту про прибутки та збитки.
4. Назвіть спільні і відмінні риси звіту про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (звіту про фінансові результати) річної форма та звіту про прибутки та збитки – місячної форми.
5. Назвіть порядок подання звітності про обороти та залишки на рахунках.
6. За яких обставин запроваджується додаткова форма звітності?

7. Назвіть статті доходів і витрат звіту про прибутки та збитки.
8. Які встановлюються економічні нормативи, що є обов'язковими до виконання всіма банками?
9. Що таке регулятивний капітал? Назвіть його нормативний розмір.
10. Розкрийте методику складання звіту про дотримання економічних нормативів.
11. Який файловий режим використовується при складанні звітної форми за № 611?

Тема 8. Звітність за кредитними операціями

Завдання 8.1

Необхідно скласти звіт про суми і процентні ставки за кредитами за формою № 310 та скласти кредитний портфель банку за лютий використовуючи наступну інформацію про кредитні операції банку. Для розрахунку процентів за кредити банк використовує метод "30/факт". Нарахування відсотків здійснюється щомісячно.

Господарські операції банку за лютий:

1. 3.02.xx погашено та сплачено проценти за отриманий від банку "Універсал" короткостроковий кредит, процентна ставка – 21 % (№ кредитного договору – 8).
2. 7.02.xx надано кредит під врахований вексель ПАТ "Богатир" в сумі 180 000 грн строком на 9 місяців під 23 % річних (№ договору – 12). Виплата процентів за умовами договору – щомісячно.
3. 11.02.xx надано кредит овернайт банку "Південний" у сумі 400 000 грн під 25 %. 12.02.xx погашено своєчасно заборгованість за наданим кредитом і нарахованими процентами згідно з зазначеними умовами (№ кредитного договору – 13).
4. 15.02.xx списано за рахунок сформованого резерву кредит наданий ПАТ "Мир" в сумі 20 000 грн, який визнано безнадійним.
5. 17.02.xx надано кредит суб'єкту господарювання ПАТ "Веселка" в сумі 10 000 доларів США під 16 % річних строком на 1 рік. Офіційний курс долара на дату видачі кредиту – 8,15. Форма забезпечення – застава. Виплата процентів – щомісячно (№ кредитного договору – 14).
6. 19.02.xx погашено заборгованість за кредитом і нарахованим процентам наданим суб'єкту господарювання – ПАТ "Друзі" (№ кредитного договору – 10).

7. 24.02.xx надано кредит фізичній особі за фінансовим лізингом (орендою) строком на 6 місяців під 24 % річних Форма забезпечення – поручительство (№ кредитного договору – 15).

8. 26.02.xx надано без заставний кредит фізичній особі строком на один рік для придбання побутової техніки в сумі 4 000 грн. під 20 % річних. Виплата процентів – у кінці строку договору (№ кредитного договору – 16).

Завдання 8.2

Необхідно скласти Звіт про класифіковані кредитні операції за формами власності (форма № 302) використовуючи інформацію про кредити, надані на міжбанківському і небанківському ринках з урахуванням класифікації кредитів за ступенем ризику. Данні для заповнення форми необхідно вибрати з сайту любого банку, або з офіційних видань Національного банку України – "Вісник НБУ", "Бюлетень НБУ".

Методичні рекомендації

Перед виконанням завдання необхідно розглянути порядок складання і подання звітності про кредитні операції, які регламентуються Правилами організації статистичної звітності, що подається до НБУ [6; 19; 21; 34].

При складанні Звіту про суми і вартість кредитів (у процентах річних) (ф. № 310 – Д) під час надання інформації щодо кредитів в іноземній валюті відображаються:

суми наданих (отриманих на міжбанківському ринку) або пролонгованих протягом дня кредитів згідно з укладеними договорами (сума курсової різниці не включається);

суми і процентні ставки за кредитами, що надані банками юридичним та фізичним особам за день у гривневому еквіваленті з урахуванням офіційного курсу гривні до іноземних валют, установленого Національним банком України за кожним кодом валют за кожний операційний день.

Звіт про класифіковані кредитні операції за формами власності (форма № 302) містить інформацію про кредити, надані на міжбанківському і небанківському ринках з урахуванням класифікації кредитів за ступенем ризику.

Звіт передбачає надання даних про класифікацію кредитних операцій та формування резервів для відшкодування можливих втрат за такими операціями відповідно до вимог Положення про порядок форму-

вання та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 25 січня 2012 року № 23 [46].

Інформація для розрахунку резерву на можливі втрати за кредитами (ф. 604) передбачає надання даних про формування резервів для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків відповідно до вимог Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями, затвердженого постановою Правління НБУ від 25 січня 2012 року № 23 [46].

Контрольні запитання для самоконтролю

1. Назвіть склад форм щоденної і щодакдної звітності за кредитними операціями.

2. Якими нормативними документами регламентується складання і подання звітності про кредитні операції?

3. Розкрийте порядок складання місячного звіту про суми і вартість кредитів (у процентах річних). Чим розрізняється методика складання щоденного звіту про суми і вартість кредитів від місячної форми?

4. Охарактеризуйте порядок складання звіту про залишки заборгованості за кредитами, наданими клієнтам.

5. Охарактеризуйте особливості складання звіту про заборгованість за кредитними операціями клієнта, який має прострочені платежі за основним боргом та/або нарахованими доходами.

6. Визначте порядок складання звіту про класифіковані кредитні операції.

7. Розкрийте особливості методики розрахунку резерву на покриття можливих втрат за кредитами.

8. Назвіть порядок складання звіту про кредити та процентні ставки за непогашеними сумами (за класифікаціями видів кредитів та контрагентів) (ф. 321).

Тема 9. Звітність за депозитними операціями

Завдання 9.1

Необхідно скласти Звіт про суми і вартість депозитів (у процентах річних) (форма № 350 Д) за умови розрахунку процентів за депозитні

операції банком методом "факт/360". Нарахування відсотків здійснюється щомісячно. Упродовж дня в ПАТ КБ "Унікредит банк" були проведені наступні депозитні операції:

1) залучені кошти на короткостроковий вклад (депозит) від банку "Златобанк" у сумі 500 000 грн під 13 % річних;

2) погашена заборгованість за залученим раніше депозитом перед банком "Грошовий" у сумі 150 000 доларів, а також сплачені проценти за ставкою 11 % річних. Офіційний курс долару – 8,1;

3) розміщені кошти на депозит овернайт у банку "Хрещатик" у сумі 300 000 грн, ставка 18 %. Виплата процентів при поверненні депозиту;

4) розміщені кошти на короткостроковий депозит на 60 днів у банку "Форум" у сумі 150 000 грн, ставка – 9,5 %. Виплата процентів при поверненні депозиту;

5) залучено депозит від суб'єкта господарювання ПАТ "Сигма" в сумі 40 000 грн строком на 9 місяців під 14,5 % річних;

6) залучено депозит від ТОВ "Богатир" у сумі 100 000 євро строком на 1 рік під 12 % річних. Офіційний курс – 11,7;

7) залучено депозит від фізичної особи Сидорова П. А. в сумі 8 000 грн строком на 6 місяців під 16 % річних;

8) погашена заборгованість за залученим короткостроковим депозитом від фізичної особи – Коропа І. П. у сумі 2 000 доларів, а також сплачено проценти за ставкою 13,5 % річних. Офіційний курс долара – 8,2.

9) розміщені кошти на депозит овернайт у банку-кореспонденті "Прибутковий" у сумі 50 000 грн, ставка – 17,5 %. Виплата процентів при поверненні депозиту;

10) отримано достроково кошти за короткостроковий вклад (депозит), що був розміщений у НБУ в сумі 160 000 грн за ставкою – 9,1 % річних.

Завдання 9.2

Необхідно розрахувати середньозважену процентну ставку за депозитними операціями впродовж одного операційного дня використовуючи інформацію наведену у завданні 9.1:

1) за наданими депозитами клієнтам;

2) за розміщеними коштами (депозитами) в інших банках;

3) за залученими коштами на депозит від клієнтів;

4) за залученими коштами на депозит від інших банків.

Методичні рекомендації

Перед виконанням завдання необхідно розглянути загальні підходи до організації звітності за депозитними операціями, періодичність надання та склад форм звітності за депозитними операціями, порядок складання Звіту про залишки за депозитами, Звітів про суми і процентні ставки за депозитами, про залучені кошти та їх залишки для визначення розміру обов'язкових резервів, інформації про вклади фізичних осіб у банках.

Звітна інформація про депозитні операції комерційних банків надходить до територіальних управлінь Національного банку України через Центральну розрахункову палату Департаменту аналізу та прогнозування грошово-кредитного ринку або (згідно з установленими формами) Департаменту статистики, аналізу та прогнозування.

Під час виконання завдання необхідно пам'ятати, що вартість залучених банком коштів у звітності за формою відображається як середньозважена процентна ставка. Вона розраховується як відношення суми добутків вартостей окремих депозитів (вкладів) та їх обсягів до загального обсягу всіх депозитів (вкладів).

Вартість окремого депозиту (вкладу) розраховується як сума процентної ставки за депозитом (вкладом) та всіх інших платежів (бонусів), що сплачуються банком на користь клієнта у зв'язку із залученням депозиту (вкладу) і які відомі та можуть бути обраховані на момент укладання депозитного договору.

Під час надання банком зведеної інформації за філіями розраховується сума залучених та пролонгованих депозитів (у національній валюті та за кодами іноземних валют у гривневому еквіваленті) і середньозважена процентна ставка.

Дані про залишки за депозитами, середні залишки за місяць за депозитами, визнані процентні витрати, процентні ставки складаються за даними балансів банків та даними аналітичного обліку в розрізі балансових рахунків з урахуванням параметрів аналітичного обліку щодо видів економічної діяльності, інституційних секторів економіки, початкових строків погашення, резидентності валют, кодів країн з урахуванням параметра аналітичного обліку.

Окреме місце у складі звітності за депозитними операціями банку займає звітність про обов'язкові резерви банку. Банки України формують

обов'язкові резерви, враховуючи встановлені нормативи обов'язкового резервування до зобов'язань щодо залучених банком коштів, у цілому за зведеним балансом банку – юридичної особи з урахуванням усіх філій, за винятком філій банків, створених на території інших держав, що формують обов'язкові резерви відповідно до вимог, визначених законодавством держави за місцезнаходженням філії. Філії іноземних банків в Україні формують обов'язкові резерви за даними балансу філії.

Обов'язковому резервуванню підлягають усі залучені банком кошти, за винятком коштів, залучених від банків-резидентів, міжнародних фінансових організацій, а також коштів, залучених на умовах субординованого боргу.

Сума зобов'язань банку, що береться для розрахунку обов'язкових резервів, і залишки коштів на кореспондентському рахунку банку в НБУ за вихідні й святкові дні визначаються на рівні залишків коштів на кінець того робочого дня банку, що передував вихідним чи святковим дням.

Сума залишків коштів, що береться для розрахунку обов'язкових резервів за відповідний звітний період резервування, визначається за формулою середньоарифметичної величини:

$$L_d = \frac{L_1 + L_2 + L_3 + \dots + L_{N\circ}}{n},$$

де L_d – середньоарифметичні залишки коштів, що використовуються для розрахунку обов'язкових резервів за звітний період резервування;

$L_1, 2, 3, \dots$ – сума залишків коштів за визначеним об'єктом резервування за станом на кожне число (дату) звітного періоду;

$L_{N\circ}$ – сума залишків коштів за визначеним об'єктом резервування на початок останнього календарного дня звітного періоду;

$N\circ$ – кількість календарних днів у звітному періоді резервування.

Контрольні запитання для самоконтролю

1. Назвіть види депозитів банку за економічним змістом.
2. Укажіть періодичність подання та склад форм щоденної та щомісячної звітності за депозитними операціями.
3. Якими структурними підрозділами банку формується звітна інформація про депозитні операції?

4. Розкрийте порядок складання Звіту про суми і процентні ставки за наданими кредитами та залученими депозитами (ф. 310).

5. Охарактеризуйте порядок складання Звіту про депозити та процентні ставки за непогашеними сумами (за класифікаціями видів депозитів та контрагентів).

6. Як розраховується розмір обов'язкових резервів за депозитними операціями?

7. Розкрийте порядок складання Звіту про залучені кошти та їх залишки для визначення розміру обов'язкових резервів (Довідка про залучені кошти та їх залишки на кореспондентському рахунку банку або стан перерахування коштів обов'язкових резервів на окремий рахунок у НБУ ф. № 381 та ф. № 381А).

8. Яким чином розраховується середньозважена процентна ставка за депозитними операціями банків?

Тема 10. Звітність за касовими операціями

Завдання 10.1

Необхідно вказати, якими первинними документами оформляються касові операції банку, скласти Звіт про касові обороти банку за першу декаду місяця за формою № 747. Залишок каси станом на початок дня склав – 15 000 грн.

1. ПАТ "Зета" (п.р. 2600210548244), через Немишлю О. Р. здало торговельну виручку від продажу товарів через торговельну мережу в сумі 17 000 грн, та не отриману в строк заробітну плату у сумі 3 500 грн.

2. Отримані кошти від громадянина Заречного І. М. за придбані облігації в сумі 1 600 грн та цінних паперів – 800 грн.

3. Видано кошти на виплату пенсії:

Сидорову П. О. – 1 080 грн;

Степанову О. М. – 1 110 грн;

Недокучаєву С. І. – 990 грн;

Реброву І. А. – 1 250 грн.

4. Видано готівку військовій частині (п/р 2520123200135), яка за умовами своєї діяльності не розшифровує цільове призначення одержаних сум – 20 000 грн.

5. Виданий короткостроковий кредит співробітнику банку Тетері А. О. (рахунок – 22022803104) у сумі 6 000 грн.

6. Видано готівку за придбану іноземну валюту Симону Т. О. в сумі – 2 600 грн.

7. Отримано готівкові бюджетні надходження для зарахування на балансовий рахунок розпорядників коштів № 3121 та 3131 (п/р 25302456812) в сумі – 29 000 грн.

8. Отримано кошти від продажу товарів неторговельним підприємством "Громада" в сумі – 31 000 грн.

9. Отримано процентні доходи за наданий кредит у поточну діяльність фізичній особі Горовому С. А. (№ балансового рахунку 2203) за місяць в сумі грн (сума виданого кредиту – 3 600 грн, процентна ставка – 20 % річних, банк використовує метод нарахування % "30/360").

10. Громадянин Івнов Л. О. бажає звернутися до банку з нагоди отримання короткострокового кредиту в сумі 3 500 грн (банк задовільнив вимогу – надано короткостроковий кредит у поточну діяльність).

11. Надходження готівки від надання послуг банками та їх підрозділами:

в сумі 10 000 грн від банківських підрозділів;

в сумі 5 000 грн від іншого банку.

12. Отримано банком кошти для зарахування на карткові рахунки клієнтів:

через програмно-технічні комплекси в сумі – 20 000 грн;

надходження готівки для подальшого зарахування через транзитні рахунки на карткові рахунки фізичних осіб, що відкриті в інших банках в сумі – 11 000 грн;

надходження готівки за корпоративними картками в сумі – 35 000 грн.

13. Видано готівку підприємствам поштового зв'язку № 42 на заробітну плату в сумі 8 500 грн.

14. Видано готівку приватному нотаріусу Вороному О. М., в тому числі проценти за вкладами в сумі 7 000 грн.

15. Здійснено компенсаційні виплати та інші виплати підприємству "Чук і Гек" (п/р 26002355412), а саме:

на сплату матеріальної допомоги – 6 500 грн;

на сплату компенсаційних виплат робітникам – 5 000 грн;

на відрядження – 4 100 грн;

на сплату за курси підвищення кваліфікації – 2 000 грн.

16. Видано готівку приватним підприємцям Захарову А. О. та Цапенко І. М. на закупівлю сільськогосподарської продукції в розмірі – 18 000 грн.

Завдання 10.2

Необхідно вказати, якими первинними документами оформляються касові операції банку, скласти Звіт про касові обороти банку за місяць за формою № 748. Залишок каси станом на початок місяця склав – 30 000 грн.

1. Отримано готівкову виручку від вантажних перевезень ПАТ "Прокат" в сумі 25 000 грн.

2. Надходження податків і зборів до перерахування на бюджетні рахунки в сумі 15 000 грн від підприємства "Сяйво".

3. Надходження готівки в касу банку на поповнення депозитного вкладу фізичною особою в сумі – 3 500 грн.

4. Видано небанківській фінансово-кредитній установі короткостроковий кредит в сумі 25 000 грн, та отримано авансом проценти за наданий кредит за перший місяць (необхідно розрахувати) в сумі грн (банк використовує метод нарахування процентів "30/360" та процентну ставку 21 % річних).

5. Проведено безготівкові розрахунки між підприємствами ПАТ "Брама" та ЗАТ "Сіріус" з використанням платіжних карток через платіжні пристрої банку-еквайра в сумі – 10 000 грн, та через систему Інтернет-послуг (інформація отримана з автоматизованої карткової системи банку) в сумі – 6 000 грн.

6. Видано готівку розвідувальним органам України на цілі, які за умовами своєї діяльності установа не розшифровує, цільове призначення одержаних сум – 29 000 грн.

7. Отримано кошти від ПАТ "Гуцули" в погашення кредитної заборгованості перед банком в сумі 10 000 грн та проценти за наданим кредитом в сумі 2 000 грн.

8. Продано іноземну валюту клієнтам банку:

Добронравову О. С. 500 євро, курс 11,5 грн за євро;

Круглову А. П. 120 доларів США, курс 8,05 грн за долар.

9. Видано готівку ПАТ "Амур" (п.р. 260011035345) на господарські потреби через Куніцина О. М. у сумі 1 100 грн.

10. Отримано кошти від підприємства поштового зв'язку в сумі – 9 000 грн.

11. Проведено безготівкові розрахунки клієнтів банку:

за розрахунковими чеками фізичних осіб для сплати за товари (з рахунку 2620) в сумі 1 000 грн;

з депозитного рахунку клієнта перераховано клієнту даного банку – 3 500 грн;

проведено платіж фізичної особи за цінні папери з його вкладного рахунку в сумі – 1 500 грн.

12. Отримано виручку від відеосалону "Цікавий" в сумі 16 000 грн.

13. Надходження виручки від надання послуг установою, для якої надання послуг не є основним видом діяльності в сумі – 8 500 грн.

14. Отримано готівку до каси банку для подальшого зарахування через транзитні рахунки на депозитний рахунок фізичної особи – Горобця В. П., який відкрито в установі іншого банку, в сумі – 4 400 грн.

15. Видано кошти для сплати матеріальної допомоги робітникам – ПАТ "Мрія" в сумі 6 500 грн.

Методичні рекомендації

Облік операцій з приймання та видачі готівки та оформлення відповідних касових документів здійснюється відповідно до вимог Інструкції про касові операції в банках України, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 14.08.2003 р. № 337 (зі змінами і доповненнями), Інструкції з бухгалтерського обліку операцій з готівковими коштами та банківськими металами в банках України, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 20.10.2004 р. № 495 (зі змінами і доповненнями) [9; 10; 34].

При виконанні завдання – заповнення звітних форм за № 747 та 748 необхідно використовувати номенклатуру касових операцій (символи 02 – 95). Необхідно пам'ятати, що щорічний звіт складається за такою самою номенклатурою, що і місячний звіт, крім символів 84 – 95.

При складанні звіту за символами 02 – 72 використовуються дані бухгалтерського обліку надходжень і видачі готівки, які фіксуються в журналах обліку надходжень та видач готівки із зазначенням символів звіту. За символами поза балансом, починаючи з символу 84, відображаються дані, які потрібні для аналізу готівкового обігу.

За допомогою системи автоматизації банку (САБ) щодня формується відомість обліку оборотів за символами форми № 747 на підставі щоденних даних журналів обліку надходжень та видач готівки в розрізі символів звіту.

Загальні підсумки надходжень і видатків за символами 02 – 39 і 40 – 73, за винятком символів 34 (35), 69 (70), мають збігатися з касовими оборотами відповідно за дебетом і кредитом балансових рахунків 1001, 1002, 1003, 1004.

Залишки готівки в касах (символи 35 і 70) мають збігатися з її сумарними залишками на зазначених балансових рахунках.

За символом 35 у формах № 747, № 748 відображається залишок готівки в касі на початок звітної періоду (на перше число звітної місяця або декади), за символом 70 – залишок готівки в касі на кінець звітної періоду (на перше число наступного за звітним місяця або декади). Дані за символом 35 звітної періоду мають відповідати даним за символом 70 попереднього звіту.

Різниця між даними за символами 66 і 39 має дорівнювати різниці залишків готівки за рахунком 1007 на кінець і початок звітної періоду в сумах, що належать до внутрішнього передавання готівки між банком та його відокремленими підрозділами (відділення, обмінні пункти, банкомати).

У звітах баланс із надходження готівки до каси банку (символи 02 – 39) має збігатися з балансом з видачі готівки з кас банків (символи 40 – 73).

Усі дані за символами звітності записуються в розгорнутому вигляді так само, як вони обліковані за даними бухгалтерських записів.

Контрольні запитання для самоконтролю

1. Вкажіть склад форм звітності за касовими операціями.
2. Охарактеризуйте операційну касу банку залежно від обсягів і характеру касових операцій.
3. Вкажіть призначення звітних форм за касовими операціями банку.
4. Назвіть періодичність подання і склад форм за касовими операціями.
5. Поясніть відмінності між символами форм № 747 і 748.
6. Розкрийте особливості формування звітної інформації про касові обороти банку з використанням символів касових оборотів.
7. Хто несе відповідальність за достовірність звітності про касові обороти банку?

Тема 11. Звітність за операціями банку з іноземною валютою

Завдання 11.1

Необхідно розрахувати залишок готівки в касі банку в іноземних валютах на кінець операційного дня та скласти Звіт за формою № 521 "Інформація про курс та обсяги операцій з готівковою іноземною валютою" за таких умов:

1. У ПАТ КБ "Миттєвий" на початок операційного дня залишок готівки в іноземній валюті в касі банку складав: доларів США – 7 000; євро – 8 000; російських рублів – 1 000.

2. Упродовж дня були проведені такі операції із готівковою іноземною валютою:

а) продано клієнтам іноземну валюту: доларів США – 4 500; євро – 3 000; російських рублів – 550;

б) придбано у клієнтів банку: доларів США – 2 400; євро – 700; російських рублів – 1 700;

в) видана із каси іноземна валюта підзвітнім особам на відрядження: доларів США – 350; російських рублів – 1 600.

3. Курс придбання іноземної валюти: долар США – 8,1; євро – 11,2; російський рубель – 0,28.

4. Курс продажу іноземної валюти: долар США – 8,15; євро – 11,35; російський рубель – 0,29.

5. Офіційний курс придбання іноземної валюти: долар США – 8,1; євро – 11,18; російський рубель – 0,278.

Офіційний курс продажу іноземної валюти: долар США – 8,11; євро – 11,36; російський рубель – 0,282.

6. Долари США відповідно до класифікатора валют (цифровий код – 840, літерний – USD); євро (цифровий код – 978, літерний – EUR); російські рублі (цифровий код – 810, літерний – RUB).

Завдання 11.2

Необхідно розрахувати середньозважений курс на суму операцій гривні до іноземної валюти, за яким здійснено купівлю готівкової іноземної валюти банківською установою впродовж одного операційного дня, якщо відомо, що:

1. Філія банку № 1 купувала у клієнтів банку: доларів США – 2 500; євро – 800; російських рублів – 1 900.

Курс придбання іноземної валюти: долар США – 8,1; євро – 11,2; російський рубель – 0,28.

2. Філія банку № 2 купувала у клієнтів банку: доларів США – 1 200; євро – 1 000; російських рублів – 2 000.

Курс придбання іноземної валюти: долар США – 8,15; євро – 11,23; російський рубель – 0,283.

3. Філія банку № 3 купувала у клієнтів банку: доларів США – 2 000; євро – 9 00; російських рублів – 2 300.

Курс придбання іноземної валюти: долар США – 8,13; євро – 11,22; російський рубель – 0,284.

Завдання 11.3

Згідно з даними, наведеними у завданнях 11.1 та 11.2, необхідно скласти Звіт про обіг готівкової іноземної валюти за формою № 527.

Методичні рекомендації

Необхідно розглянути вимоги до заповнення форм звітності за валютними операціями банку:

1. Звітність про курси та обсяги операцій з іноземною валютою.

2. Звітність про купівлю безготівкової іноземної валюти за дорученням клієнтів банку.

3. Звітність про дотримання встановлених термінів розрахунків за експортно-імпортними операціями.

4. Звітність для складання платіжного балансу України (про фінансові операції з нерезидентами України та про міждержавний рух капіталів).

При виконанні завдання зі складання форми № 521 "Інформація про курс та обсяги операцій з готівковою іноземною валютою" необхідно брати до уваги, що у звіті середньозважений курс гривні до іноземної валюти відображається у масштабі офіційного курсу – до 9 знаків, з яких 4 знаки за комою (наприклад, за 100 доларів США – 803,1304 грн).

Викуп банком або фінансовою установою понадлімітних залишків готівкової іноземної валюти у своїх агентів у звіті не відображається.

Код валюти – зазначається цифровий код валюти згідно з Класифікатором іноземних валют та банківських металів, затвердженим постановою Правління НБУ від 04.02.98 № 34 (зі змінами), він складає 3 знаки.

При розрахунку середньозваженого курсу на суму операцій, курс гривні до іноземної валюти, за яким здійснено купівлю готівкової іноземної валюти, у масштабі офіційного курсу складає до 9 знаків, з яких 4 знаки за комою.

Звіт про обіг готівкової іноземної валюти (ф. № 527) складається за даними бухгалтерського обліку надходжень і видатків готівкової іноземної валюти, який ведеться на підставі первинних документів (прибуткових та видаткових касових ордерів, довідок, реєстрів, чеків тощо).

Звіт подається вповноваженими банками, уповноваженими фінансовими установами, національними операторами поштового зв'язку, що мають право надавати фінансові послуги з поштового переказу. Звіт не містить дані про внутрішньобанківські обороти.

Обсяг іноземної валюти, що надійшла до уповноваженого банку протягом звітного періоду формується за даними дебетових оборотів за балансовими рахунками 1001 – 1004.

Обсяг готівкової іноземної валюти, що була видана уповноваженим банком протягом звітного періоду формується за даними кредитових оборотів за балансовими рахунками 1001 – 1004.

Контрольні запитання для самоконтролю

1. Назвіть види звітності за валютними операціями банку.
2. Назвіть періодичність надання і склад форм звітності, що надається НБУ за валютними операціями банку.
3. Поясніть порядок формування інформації про курс та обсяги операцій з іноземною валютою.
4. Охарактеризуйте Класифікатор іноземних валют. Як його використовують банки при складанні звітності за валютними операціями?
5. Охарактеризуйте Звіт про оборот готівкової іноземної валюти за формою № 527.
6. Охарактеризуйте методику складання звіту за формою 550 "Обороти за місяць за рахунками в іноземних валютах".
7. Назвіть звітність банку для складання платіжного балансу України.
8. Яка інформація про курс та обсяги операцій з готівковою іноземною валютою наводиться у формі № 521?
9. Розкрийте особливості методики складання Звіту про фінансові операції з нерезидентами України за формою № 1-ПБ.
10. Розкрийте особливості складання Звіту про міждержавний рух капіталів у формі портфельних інвестицій за формою № 3-ПБ.

Тема 12. Звітність за операціями банку з цінними паперами

Завдання 12.1

Необхідно скласти згідно з наведеними даними Звіт про стан портфеля цінних паперів банку за формою № 391, якщо станом на 01.02 вкладення банку "Прибутковий" у цінні папери на продаж складають 10 000,00 грн, у тому числі боргові цінні папери, що випущені банками та небанківськими фінансовими установами (рахунок 1413) на 7 000 грн, інші боргові цінні папери (рахунок 1414) – 3 000 грн, нарахований дохід до отримання (рахунок 1418) – 500 грн. Придбані для продажу пакети простих акцій державних компаній (рахунок 3103) на 5 000 грн, нарахований дохід до отримання (рахунок 3108) – 300 грн. Цінні папери в портфелі банку до погашення складають 8 000 грн, у тому числі боргові цінні папери органів державної влади, (рахунок 1422) – 5 000 грн, інші боргові цінні папери (рахунок 1424) – 3 000 грн, нарахований дохід до отримання складає (рахунок 1428) 700 грн. Інвестиції в асоційовані компанії (рахунок 4105) складають 15 000 грн, нарахований дохід до отримання (рахунок 4102) – 1 000 грн.

Завдання 12.2

Необхідно скласти "Звіт про класифікацію цінних паперів та формування резерву для відшкодування можливих втрат за операціями з цінними паперами" за формою № 691, використовуючи інформацію наведену у завданні 12.1.

При виконанні завдання: балансову вартість цінних паперів на звітну дату необхідно відображати без урахування суми сформованого резерву; теперішня вартість попередньо оцінених майбутніх грошових потоків на звітну дату за цінними паперами, повинна бути визначена відповідно до нормативно-правових актів НБУ з бухгалтерського обліку; справедлива (ринкова) вартість цінних паперів на звітну дату, визначається банком за даними оприлюднених котирувань цінних паперів, унесених до біржового реєстру.

Методичні рекомендації

Під час складання Звіту про стан портфеля цінних паперів за формою № 391 доцільно користуватися:

Класифікацією інституційних секторів економіки України, затвердженою наказом Державного комітету статистики України від 18.04.2005 р. № 96 (зі змінами);

Класифікатором іноземних валют та банківських металів, затвердженим постановою Правління НБУ від 04.02.98 р. № 34 (у редакції постанови Правління НБУ від 02.10.2002 р. № 378), зі змінами.

При виконанні завдання необхідно пам'ятати, що "Звіт про стан портфеля цінних паперів (за класифікаціями контрагентів і рахунків) " – форма № 391 передбачає надання банками даних про стан портфеля цінних паперів банків у розрізі секторів економіки емітентів, кодів валют та початкових строків погашення.

У звіті наводяться дані про вкладення в цінні папери. Враховуючи ліквідність цінних паперів, інформація надається в розрізі портфелів, а саме:

- торговий портфель цінних паперів;
- портфель цінних паперів на продаж;
- портфель цінних паперів до погашення;
- портфель цінних паперів на інвестиції в асоційовані компанії.

Звіт про класифікацію цінних паперів та формування резерву для відшкодування можливих втрат за операціями з цінними паперами форма № 691 передбачає надання інформації за операціями з цінними паперами відповідно до Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями, затвердженого постановою Правління НБУ від 25 січня 2012 року № 23 [46].

У звіті відображається інформація щодо розрахунку та формування резерву для відшкодування можливих втрат за операціями з цінними паперами в портфелі банку на продаж та в портфелі до погашення на звітну дату, у тому числі:

балансова вартість цінних паперів на звітну дату (без урахування суми сформованого резерву);

теперішня вартість попередньо оцінених майбутніх грошових потоків на звітну дату за цінними паперами, визначена банком відповідно до нормативно-правових актів НБУ з бухгалтерського обліку;

справедлива (ринкова) вартість цінних паперів на звітну дату, яка визначена банком за даними оприлюднених котирувань цінних паперів, унесених до біржового реєстру;

розрахункова сума резерву на звітну дату;

сума сформованого резерву на звітну дату;

відхилення між розрахунковою сумою резерву на звітну дату та фактично сформованою.

У звіті також відображається інформація про обсяги негативно класифікованих цінних паперів у торговому портфелі банку (визначення цінних паперів як негативно класифікованих здійснюється відповідно до нормативно-правових актів НБУ).

Контрольні запитання для самоконтролю

1. Які форми звітності складають та подають комерційні банки України?
2. Вкажіть користувачів звітності банків за операціями з цінними паперами.
3. Назвіть періодичність надання та форм звітності за операціями банку з цінними паперами.
4. Які форми звітності подаються до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку?
5. Охарактеризуйте методику складання Звіту про стан портфеля цінних паперів.
6. Назвіть форми звітності, які подаються до Міністерства фінансів та Національного банку України.
7. Розкрийте методику складання Звіту про класифікацію цінних паперів та формування резерву для відшкодування можливих втрат за операціями з цінними паперами.
8. Охарактеризуйте Звіт про розміщення казначейських зобов'язань.

Тема 13. Звітність, що надається банками у Державний комітет статистики України

Завдання 13.1

Необхідно скласти звіт за формою № 1-Б "Звіт про фінансові результати і дебіторську та кредиторську заборгованість", використовуючи дані із завдання 3.1.

Розділ I "Фінансові результати" заповнюється за перший і другий місяць кожного кварталу та за рік наростаючим підсумком з початку року.

Розділ II "Дебіторська та кредиторська заборгованість" складається з трьох підрозділів і заповнюється щомісячно.

У підрозділі II наводяться дані щодо заборгованості в розрахунках банків у межах України, які виділяються із загальної суми дебіторської і кредиторської заборгованості та заповнюються аналогічно відповідним статтям активу і пасиву балансу.

У підрозділах II і III відображається заборгованість у розрахунках, що стосується взаємовідносин з країнами – колишніми республіками СРСР та з іншими країнами відповідно.

Методичні рекомендації

Державна статистична звітність подається усіма банками, включаючи Національний банк України, органам статистики за формами і в порядку, встановленому Державним комітетом статистики України відповідно до чинного законодавства. Дана звітність містить інформацію, що є типовою для будь-якого суб'єкта господарювання і яка узагальнюється для розроблення державної статистики в цілому. Така звітність включає дані про фінансові результати діяльності, чисельність працюючих, використання робочого часу, оплату праці, наявність основних фондів, капітальні вкладення, діяльність обчислювальних центрів, використання обчислювальної техніки, кількість автотранспорту та іншу інформацію.

До складу звітності, що надається банками в Державний комітет статистики України відносяться такі основні форми статистичної звітності:

№ 1-Б термінова (місячна) "Звіт про фінансові результати і дебіторську та кредиторську заборгованість";

№ 2-Б "Звіт про випуск, розміщення та обіг цінних паперів";

№ 11-ОЗ " Звіт про наявність та рух основних засобів, амортизацію (знос) ";

№ 2-інформатика "Звіт про наявність обчислювальної техніки", поштова річна;

№ 1-РС поштова "Звіт про витрати на утримання робочої сили за рік";

№ 1-ПВ термінова-місячна "Звіт з праці" надають комерційні банки та їх філії, установи НБУ, в яких мала місце заборгованість за заробітною платою 11-го числа після звітного періоду:

1) органу державної статистики за місцезнаходженням;

2) органу, до сфери управління якого належать (за вказівкою);

№ 1-ПВ термінова-квартальна "Звіт з праці" затверджена наказом Державного комітету статистики України від 29.06.2011 р. № 163;

№ 3-ПВ термінова-квартальна "Звіт, про використання робочого часу";

№ 6-ПВ "Звіт про кількість працівників, їх якісний склад та професійне навчання" (річна);

№ 9-ЗЕЗ "Звіт про експорт (імпорт) послуг";

додаток 2 до форми 1-тр (авто) "Якісний склад водіїв та наявність служби безпеки дорожнього руху і спеціалізованої медичної служби" (поштова, річна (раз у 3 роки). Надають комерційні банки та їх філії, установи НБУ, які мають автомобілі або орендують їх – органу державної статистики за місцезнаходженням 21 січня;

форма 2-зв'язок "Звіт про наявність телефонних апаратів відомчого телефонного зв'язку" (поштова, квартальна). Надають комерційні банки та їх філії, установи НБУ, які мають відомчі телефонні станції з виходом на телефонні мережі загального користування – підприємствам зв'язку Мінзв'язку України за місцезнаходженням 1-го числа після звітнього періоду.

При складанні форми № 1-Б необхідно використовувати інформацію що наведена в первинних документах, реєстрах синтетичного та аналітичного обліку, фінансової звітності та положень (стандартів) бухгалтерського обліку в тисячах гривень (без десяткового знака).

Контрольні запитання для самоконтролю

1. Які форми звітності надаються банками у Державний комітет статистики?
2. Охарактеризуйте порядок складання форми № 1-Б "Звіт про фінансові результати і дебіторську та кредиторську заборгованість".
3. Розкрийте порядок складання форми № 11-ОЗ "Звіт про наявність та рух основних засобів, амортизацію (знос)".
4. Розкрийте порядок складання форми № 1-РС "Звіт про витрати на утримання робочої сили".
5. Розкрийте порядок складання форми № 1-ПВ "Звіт з праці".
6. Охарактеризуйте порядок складання форми № 9-ЗЕЗ "Звіт про експорт (імпорт) послуг".

Тема 14. Податкова звітність банків

Завдання 14.1

Необхідно розрахувати доходи і витрати від операційної і не операційної діяльності банку та скласти податкову декларацію з податку на прибуток банку (без додатків) табл. 13, використовуючи дані із завдання 3.1.

1	2	3
Ставка податку на прибуток у відсотках	10	
Податок на прибуток від діяльності, що не підлягає патентуванню (р. 08 – р. 09 (при позитивному значенні) x р.10 / 100)	11	
Податок на прибуток, отриманий від провадження підприємницької діяльності, що підлягає патентуванню, зменшений на вартість придбаних торгових патентів	12 ТП	
Зменшення нарахованої суми податку на прибуток	13 ЗП	
Податок на прибуток за звітний (податковий) період (р. 11 + р. 12 – р. 13)	14	
Податок на прибуток за результатами попереднього звітного (податкового) періоду поточного року з урахуванням уточнень (р. 14 Податкової декларації за попередній податковий період)	15	
Податок на прибуток, нарахований за результатами останнього календарного кварталу звітного (податкового) періоду (р. 14 – р. 15)	16	
Сума авансового внеску при виплаті дивідендів, що має бути сплачена в звітному (податковому) періоді за місцезнаходженням юридичної особи	17 АВ	
Сума авансового внеску при виплаті дивідендів, що мала бути сплачена у попередньому звітному (податковому) періоді поточного року з урахуванням уточнень (р. 17 Податкової декларації за попередній звітний (податковий) період)	18	
Сума авансового внеску при виплаті дивідендів, нарахована за результатами останнього календарного кварталу звітного (податкового) періоду (р. 17 – р. 18)	19	
Сума податків, які утримуються при виплаті доходів (прибутків) нерезидентам, за звітний (податковий) період	20 ПН	
Сума податків, які утримуються при виплаті доходів (прибутків) нерезидентам, за результатами попереднього звітного (податкового) періоду поточного року з урахуванням уточнень (р. 20 Податкової декларації за попередній звітний (податковий) період)	21	
Сума податків, які утримуються при виплаті доходів (прибутків) нерезидентам, нарахованих за результатами останнього календарного кварталу (р. 20 – р. 21)	22	
Самостійне виправлення помилок		
Збільшення податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду (періодів), що уточнюється(ються) (р. 16 + р.19) Податкової декларації з урахуванням виправленої помилки – (р.16 + р.19)	23	
Податкової декларації, яка уточнюється (або р. (сума р.р.) 01 таблиці 2 додатка(ів) ВП до рядків 23 – 26 та 28 – 31 цієї Податкової декларації)		
Сума штрафу при відображенні недоплати в складі Податкової декларації, що подається за звітний (податковий) період, наступний за періодом, в якому виявлено факт заниження податкового зобов'язання (повинна дорівнювати р. (сумі р.р.) 02 таблиці 2 додатка(ів) ВП до рядків 23 – 26 та 28 – 31 цієї Податкової декларації)	24	

1	2	3
Пеня, нарахована на виконання вимог підпункту 129.1.2 пункту 129.1 статті 129 розділу II Податкового кодексу України (далі – Кодекс) (у разі виправлення помилки(ок) у складі звітної/звітної нової/консолідованої Податкової декларації повинна дорівнювати рядку (сумі рядків) 03 додатка(ів) ВП до рядків 23 – 26 та 28 – 31 цієї Податкової декларації)	25	
Пеня, нарахована на виконання вимог підпункту 129.1.2 пункту 129.1 статті 129 розділу II Податкового кодексу України (далі – Кодекс) (у разі виправлення помилки(ок) у складі звітної/звітної нової/консолідованої Податкової декларації повинна дорівнювати рядку (сумі рядків) 03 додатка(ів) ВП до рядків 23 – 26 та 28 – 31 цієї Податкової декларації)	25	
Зменшення податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду(ів), що уточнюється(ються) ((р.16 + р. 19) Податкової декларації, яка уточнюється, – (р.16 + р.19) Податкової декларації з урахуванням виправленої помилки) (або р. (сума р.р.) 04 таблиці 2 додатка (ів) ВП до рядків 23 – 26 та 28 – 31 цієї Податкової декларації)	26	
Сума штрафу від недоплати при наданні уточнюючої Податкової декларації (р. 23 x 3%)	27	
Збільшення податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду(ів), що уточнюється(ються) (р. 22 Податкової декларації з урахуванням виправленої помилки – р.22 Податкової декларації, яка уточнюється) (або р. (сума р.р.) 05 таблиці 2 додатка(ів) ВП до рядків 23 – 26 та 28 – 31 цієї Податкової декларації)	28	
Сума штрафу при відображенні недоплати в складі Податкової декларації, що подається за звітний (податковий) період, наступний за періодом, в якому виявлено факт заниження податкового зобов'язання (повинна дорівнювати р. (сумі р.р.) 06 таблиці 2 додатка(ів) ВП до рядків 23 – 26 та 28 – 31 цієї Податкової декларації)	29	
Пеня, нарахована на виконання вимог підпункту 129.1.2 пункту 129.1 статті 129 розділу II Кодексу (у разі виправлення помилки(ок) у складі звітної/звітної нової/консолідованої Податкової декларації повинна дорівнювати р. (сумі р.р.) 07 таблиці 2 додатка(ів) ВП до рядків 23 – 26 та 28 – 31 цієї Податкової декларації)	30	
Зменшення податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду (періодів), що уточнюється (ються) (р.22 Податкової декларації, яка уточнюється, – р.22 Податкової декларації з урахуванням виправленої помилки (або р. (сума р.р.) 08 таблиці 2 додатка(ів) ВП до рядків 23 – 26 та 28 – 31 цієї Податкової декларації))	31	
Сума штрафу від недоплати при наданні уточнюючої Податкової декларації (р. 28 x 3 %)	32	

Методичні рекомендації

Податкова звітність – це окремий вид звітності, яка складається банками для забезпечення податкових органів, а також керівництва банку інформацією щодо правильності нарахування, повноти та своєчасності сплати податків, внесків і обов'язкових платежів.

За кожним із цих податків даний банк формує та подає до органів державної податкової служби податкові декларації, основними з яких є: декларація з податку на прибуток банку, податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку, податкова декларація з ПДВ, реєстр виданих та отриманих податкових накладних та інші.

Порядок складання декларації про прибуток банку та інших форм податкової звітності встановлюється Державною податковою адміністрацією України. Достовірність даних податкової звітності підтверджується підписами керівника банку і головного бухгалтера та засвідчується печаткою.

Податкове законодавство України зазнало суттєвих змін у зв'язку з проведенням податкової реформи та введенням у дію Податкового кодексу України [32].

Банк є платником таких податків, як: податок на прибуток, податок на доходи фізичних осіб, збір за першу реєстрацію транспортного засобу, податок на землю, податок на додану вартість, відрахування до фонду гарантування вкладів фізичних осіб (якщо є учасником фонду), єдиний соціальний внесок, а також таких місцевих податків, як: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, плата за землю.

При складанні форми Податкової декларації банку, крім основних узагальнюючих рядків, які необхідно заповнити у завданні, існують ще складові, які розкриваються в відповідних додатках. Окремо визначаються операційні доходи та витрати банківських установ.

Додатки в декларації замість нумерації цифрами мають по дві букви залежно від призначення та суті додатка. Додаток ОД додатково деталізує операційні доходи, а додаток ОВ – операційні витрати. Серед інших витрат значну частку займають витрати на виплати фізичним особам, витрати на відрядження, витрати по сплаті податків та зборів, страхування та інші витрати, пов'язані з необхідністю забезпечення ведення діяльності банківської установи. Інші додатки стосуються операцій банку з цінними паперами, з урегулюванням сумнівної (безнадійної) за-

боргованості, нарахуванням амортизації, розрахунок податку на прибуток та розрахунку податкових зобов'язань за період, в якому виявлено помилку(и).

Податковий облік базується на обліку показників декларації. Аналітичні рахунки податкового обліку відповідають аналітичним рахункам фінансового обліку та пов'язані з показниками декларації або додатків до неї.

Контрольні запитання для самоконтролю

1. Яке значення податкової звітності банків?
2. Назвіть періодичність подання та склад форм податкової звітності.
3. Охарактеризуйте загальні вимоги до змісту та порядку складання і подання декларації про прибуток банку.
4. Охарактеризуйте побудову та зміст декларації з податку на додану вартість, порядок її складання.
5. Що слугує базою оподаткування операцій з продажу товарів (робіт, послуг)?
6. Дайте визначення податкового кредиту та податкового зобов'язання банку.
7. Яким чином здійснюється розрахунок збору на обов'язкове державне пенсійне страхування?
8. Вкажіть податковий період плати за землю та екологічного податку.
9. У яких випадках і коли банк сплачує збір за першу реєстрацію транспортного засобу.
10. Визначити порядок та терміни подання податкової декларації про майновий стан і доходи фізичних осіб.

Рекомендована література

1. Глебова Н. В. Звітність банків : конспект лекцій / Н. В. Глебова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 120 с.
2. Глебова Н. В. Облік у банках : навч. посіб. / Н. В. Глебова, Л. М. Стиренко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. – 304 с.
3. Завдання до практичних занять з навчальної дисципліни "Звітність банків" для студентів спеціальності "Облік і аудит" денної форми навчання / укл. Н. В. Глебова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 50 с.
4. Зміни до Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України від 08.12.2013 р. № 37 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2013. – № 3. – С. 20–24.
5. Зміни до Правил організації статистичної звітності, що подається до НБУ 12.12.2011 р. № 438 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2012. – № 3. – С. 343–385.
6. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, затверджена постановою Правління НБУ від 24.10.2011 р. № 373 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2012. – № 1. – С. 52–155.
7. Концептуальна основа складання та подання фінансових звітів // Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку / пер. з англ. за ред. С. Ф. Голова. – К. : Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 1998. – 736 с.
8. Кузьмінська О. Е. Звітність банків : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / О. Е. Кузьмінська, В. Б. Кириленко. – К. : КНЕУ, 2004. – 457 с.
9. Про внесення змін до Інструкції про ведення касових операцій банками в Україні : Постанова Правління НБУ від 22.12.2011 р. № 465 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2012. – № 3. – С. 387–388.
10. Про внесення зміни до Інструкції про ведення касових операцій банками в Україні : Постанова Правління НБУ від 13.09.2012 р. № 375 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2012. – № 11. – С. 158–159.
11. Про внесення змін до Положення про валютний контроль : Постанова Правління НБУ від 07.06.2012 р. № 224 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2012. – № 9. – С. 32–34.

12. Про внесення змін до Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України та філій іноземних банків в Україні : Постанова Правління НБУ від 16.07.2012 р. № 303 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2012. – № 9. – С. 111–112.

13. Про внесення змін до Положення про регулювання НБУ ліквідності банків України : Постанова Правління НБУ від 25.01.2012 р. № 21 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2012. – № 4. – С. 87.

14. Про затвердження змін до Інструкції з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України : Постанова Правління НБУ від 20.06.2012 р. № 253 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2012. – № 10. – С. 66–74.

15. Про затвердження змін до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова Правління НБУ від 20.06.2012 р. № 250 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2012. – № 8. – С. 87.

16. Про затвердження змін до Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків : Постанова Правління НБУ від 28.12.2011 р. № 486 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2012. – № 3. – С. 393–397.

17. Про затвердження змін до Правил організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України : Постанова Правління НБУ від 12.12.2011 р. № 438 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2012. – № 3. – С. 343.

18. Про затвердження змін до Правил організації статистичної звітності, що подається до НБУ : Постанова Правління НБУ від 08.06.2012 р. № 225 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2012. – № 8. – С. 30–36.

19. Про затвердження змін до Правил організації статистичної звітності, що подається до НБУ в умовах особливого періоду : Постанова Правління НБУ від 30.05.2012 р. № 212 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2012. – № 8. – С. 30.

20. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні : зміни до Інструкції від 28.12.2011 р. № 479 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2012. – № 4. – С. 87–90.

21. Про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України : зміни до Положення від 23.05.2012 р. № 203 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2012. – № 8. – С. 20–22.

22. Про організацію операційної діяльності в банках України : зміни до Положення від 23.05.2012 р. № 203 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2012. – № 8. – С. 26–27.

23. Слободяник Ю. Б. Статистичний облік : навч. посіб. / Ю. Б. Слободяник. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 128 с.

Програмне забезпечення та Інтернет ресурси

24. Боліла Р. Коментар до Податкової декларації банків [Електронний ресурс] / Р. Боліла. – Режим доступу : www.balance.ua/download/blanks/25.03_112.doc.

25. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків України, затверджена Постановою Правління НБУ від 17.06.2004 р. за № 280 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document; jessionid=221AA608C7EO2E7380 AF2442DEP1874?id=503647>.

26. Інструкція про порядок складання річного фінансового звіту в банках України, затверджена Постановою Правління НБУ від 03.11.03 р. № 518 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=97972>.

27. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 "Подання фінансових звітів" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua/file/link/320282/file/IAS%2001.pdf.

28. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 32 "Фінансові інструменти: подання" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua/file/link/320304/file/IAS%2032.pdf.

29. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 "Фінансові інструменти: визнання та оцінка" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua/file/link/320309/file/IAS%2039.pdf.

30. Міжнародний стандарт фінансової звітності 7 "Фінансові інструменти: розкриття" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua/file/link/320320/file/IFRS%2007.pdf.

31. План рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків України, затверджений Постановою Правління НБУ від 17.06.2004 р. № 280

(зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.4.rada.ua/laws/show/20918-04>.

32. Податковий кодекс України, затверджений Верховною Радою України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.

33. Посібник з міжнародних стандартів фінансової звітності "Застосування МСФЗ 2011" Група Міжнародної фінансової звітності "Ернст енд Янг" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.deloitteifrslearning.com/>.

34. Правила організації статистичної звітності, що подається до НБУ, затверджені Постановою Правління НБУ від 19.03.2003 № 124 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0353-03>.

35. Про банки і банківську діяльність : Закон України, затверджений постановою Правління НБУ від 07.12.2000 р. № 2121-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14>.

36. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України, затверджений Верховною Радою України від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>.

37. Про державну статистику : Закон України, затверджений Верховною Радою України від 17 вересня 1992 року № 2615-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/Zakon/ukr/stat_u.html.

38. Про внесення змін в Податковий кодекс України відносно державної податкової служби та у зв'язку з проведенням адміністративної реформи в Україні : Закон України № 5083-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5083-17>.

39. Про застосування міжнародних стандартів фінансової звітності: лист, затверджений НБУ, Міністерством фінансів України, Державною службою статистики України від 07.12.2011 р. № 12-208/1757-14830, 31-08410-06-5/30523, 04/4-07/702 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v1757500-11>.

40. Про затвердження Узагальнюючої податкової консультації щодо особливостей подання декларацій з податку на прибуток та сплати

податку у 2013 році : Наказ ДПС України від 21.12.2012 р. № 1171 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sts.gov.ua/podatkove-zakonodavstvo/nakazi/62201.html>.

41. Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток банку : наказ, затверджений Міністерством фінансів України від 21.12.2011 р. № 1683 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0016-12>.

42. Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість: наказ, затверджений Міністерством фінансів України від 25.11.2011 р. № 1492 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1490-11>.

43. Про Національний банк України : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.liga.kiev.ua.

44. Положення про порядок встановлення НБУ лімітів відкритої валютної позиції в безготівковій та готівковій формах та контроль за їх дотриманням уповноваженими банками, схваленими Постановою Правління НБУ від 28.02.2009 р. № 109 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document;jessionid=221AA608C7E02E7380AF2442DEP1874?id=1814447>.

45. Про порядок регулювання діяльності банківських груп : Положення, затверджене Постановою Правління НБУ від 20 червня 2012 р. № 254 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0353-03>.

46. Про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями : Положення, затверджене Постановою Правління НБУ від 25.01.2012 р. № 23 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document;jessionid>.

47. Сайт податкової інспекції. – Режим доступу : <http://sts.gov.ua/podatkove-zakonodavstvo/nakazi/62201.html>.

48. Сервер Верховної Ради України. – Режим доступу : www.dir.meta.ua/country/laws.

